

ЎЗБЕКИСТОН ВА АҚШ ЎРТАСИДАГИ СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАШ МАСАЛАЛАРИ КЎРИБ ЧИҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев АҚШ Конгресси сенатори, Сенатдаги Марказий Осиё бўйича кокус ҳамраиси Стив Дэйнсни қабул қилди.

Учрашув аввалида АҚШ сенатори давлатимиз раҳбари ва халқимизни мамлакат мустақиллигининг 35 йиллиги билан самимий табриклаб, тинчлик-осойишталик, фаровонлик ва равнақ тилади.

Ўзбекистон ва АҚШ ўртасидаги стратегик шериклики янада мустаҳкамлаш ҳамда парламентлараро ҳамкорлиқни ривожлантириш масалалари кўриб чиқилди.

Сўнгги йилларда икки томонлама ҳамкорликни ҳар қачонгидан ҳам юқори

даражага кўтаришга эришилгани, мулоқотлар ва делегациялар алмашинуви жадал суръат касб этгани мамнуният билан қайд этилди.

Савдо-иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорлиқни кенгайтиришга алоҳида эътибор қаратилди. Энергетика, муҳим минераллар, транспорт, қишлоқ хўжалиги, рақамли технологиялар ва саноат йўналишларида йирик лойиҳалар изчил амалга оширилмоқда.

Худудлар ўртасида, хусусан, сенатор вакили бўлган Монтана штати билан алоқаларни янада ривожлантириш истиқболларига алоҳида ургу берилди.

“C5+1” форматидagi ҳамкорлик ҳамда халқаро ва минтақавий аҳамиятга молик долзарб масалалар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

ЎЗА

Ўзбекистон Республикаси Президенти Матбуот хизмати сурати.

САМАРҚАНД КОНФЕРЕНЦИЯСИ: ЁШЛАР — ИСЛОҲОТЛАРНИНГ КУЗАТУВЧИСИ ЭМАС, ФАОЛ ИШТИРОКЧИСИ

Ҳар қандай ислохотнинг ҳақиқий қиймати унинг бугунги натижасида эмас, эртанги авлод тақдирида намоён бўлади. Шу маънода, янги Ўзбекистондаги ислохотларнинг энг муҳим жиҳатларидан бири ёшларга муносабатнинг тубдан ўзгарганидир. Бугун ёшлар давлат сиёсатининг объекти эмас, балки унинг фаол иштирокчиси, ташаббускор ва ҳаракатлантирувчи кучи сифатида майдонга чиқмоқда.

Бу ўзгариш тасодифий эмас. Унинг замирида ёш авлоднинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, салоҳиятини рўёбга чиқаришга қаратилган изчил давлат сиёсати ва мустаҳкам ҳуқуқий асослар турибди. Жумладан, давлатимиз раҳбари 2016 йилда имзолаган

4-6 September 2026, Samarkand, Uzbekistan

Twelfth IPU Global Conference of Young Parliamentarians

Reclaiming human rights, justice and dignity for all in turbulent times

“Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги қонун ёшларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш, ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва бошқа соҳалардаги фаоллигини ошириш учун муҳим ҳуқуқий пойдевор вазифасини бажармоқда.

Шунингдек, ёшларни қўллаб-қувватлашга қаратилган бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар бу сиёсатни изчил механизмлар билан бойитиб бормоқда.

➔ Давоми 2-бетда

ШҲТ — ДАВР ТАҚОЗО ЭТАЁТГАН МУЛОҚОТ МАЙДОНИ

Мамлакатимиз етакчиси Қирғиз Республикаси Президенти Садир Жапаровнинг таклифига биноан 31 август – 1 сентябрь кунлари Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг навбатдаги йиғилиши ҳамда “ШҲТ плюс” форматидagi учрашувда иштирок этди.

➔ Давоми 2-бетда

КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ ВА АҲОЛИ ДАРОМАДЛАРИНИ ОШИРИШ БЎЙИЧА ИШЛАР ЯНГИЧА ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 3 сентябрь куни камбағалликни қисқарттириш ва аҳоли даромадларини ошириш бўйича ишларни янги босқичга олиб чиқиш масалалари юзасидан видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Мамлакатимизда кейинги йилларда камбағалликни қисқарттириш, аҳолини даромад манбалари билан таъминлаш ва маҳалла даражасида иқтисодий имкониятларни кенгайтириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айланди. Бу мақсадлар учун ҳудудларга катта ваколат, молиявий ресурс ва инфратузилмавий имкониятлар берилди, ҳар бир оила билан манзилли ишлаш тизими йўлга қўйилди.

Натижада йил бошида 5,8 фоизни ташкил этган камбағаллик даражаси бугунги кунга келиб 3,9 фоизга тушди. Эҳтиёжманд аҳоли сони 2 миллион 200 минг нафардан 1,5 миллион нафарга камайди. Ишлар тўғри ташкил этилган 49 та туман ва 3 минг 429 та маҳалла ишсизлик ва камбағалликдан холи ҳудудга айланиб бормоқда.

Шу билан бирга, ҳудудлар кесимида натижалар бир хил эмаслиги кўрсатиб ўтилди.

Сўнгги уч йилда маҳаллалардаги тадбиркорлик лойиҳалари учун 314 триллион сўм ресурс ажратилди. Лекин бир хил миқдорда маблағ олган ҳудудларда камбағалликни қисқарттириш самарадорлиги кескин фарқ қилаётгани таҳлиллар орқали кўрсатилди.

Масалан, Шароф Рашидов ва Қарши туманларига 2 триллион 300 миллиард сўмдан кредит ресурси берилган. Шароф Рашидов туманида мазкур маблағлар ҳисобига 30 минг нафар аҳоли камбағалликдан чиқарилган бўлса, Қарши туманида 13 минг нафар эҳтиёжманднинг шароити яхшилانган.

Шу боис, кредит ажратилишнинг ўзи якуний натижа сифатида қаралмаслиги, ҳар бир лойиҳа қанча доимий иш ўрни яратгани ва қанча оиланинг барқарор даромад манбаига эга бўлгани билан баҳолашни белгиланди.

Йиғилишда жойларда натижага эришишга тўсқинлик қилаётган омиллар ҳам таҳлил қилинди. Хусусан, ҳоким ёрдамчилари ва маҳалла банкчиларининг барчаси ҳам бизнес лойиҳаларини шакллантириш, молиявий инструментларни тўғри танлаш ва тадбиркор билан унинг ғоясидан тайёр бизнес-схема ишлаш кўникмасига эга эмаслиги қайд этилди.

Сўнгги бир йилда ҳудудларда ташкил этилган 86 мингта кичик корхонанинг 15 мингтаси фаолиятини тўхтатган. Банкдан кредит олиб, бизнесини қутилган даражада йўлга қўя олмаган 62 минг нафар фуқаро кредитларни қайтаришда қийналмоқда.

Шу муносабат билан аҳоли ва тадбиркорларга фақат молиявий ресурс таклиф этиш эмас, балки бозор, технология, касб, бизнес режа ва сотув занжирини ҳам қамраб олган комплекс ечим бериш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Бу борада Хоразм вилоятида ўтказилган ўрганишлар мисол қилиб келтирилди. Президент топиригига мувофиқ, иқтисодий комплекс раҳбарлари икки ҳафта давомида вилоятдаги 81 минг нафар камбағал аҳоли, яъни 19 минг оиланинг шароитини ўрганди. Ушбу оилаларда 12 минг нафар ишсиз ва 10 минг нафар даромади паст аҳоли борлиги аниқланди.

Айни пайтда Хоразмдаги тадбиркорлар қурилиш соҳасига 4 минг, хизматлар соҳасига 3 минг ва саноатга 2,5 минг нафар ишчи изламоқда. Мавжуд бўш иш ўринлари ва касбга тайёрлаш имкониятларини ўзаро боглаш орқали камбағал оилалардаги 10-15 минг нафар аҳоли даромадини ошириш мумкинлиги қайд этилди.

Шунингдек, ўрганилган эҳтиёжманд оилаларда 48 минг нафар бола борлиги, уларни ҳозирдан касб-ҳунар ва замонавий кўникмаларга йўналиштириш муҳимлиги таъкидланди. Ёшлар етакчилари, ҳоким ёрдамчилари ва хотин-қизлар фаолларига мактаблар, техникумлар ва ўқув марказларида бундай оилалар фарзандлари учун қўшимча тўғрақлар ташкил этиш вазифаси белгиланди.

Хоразмда камбағал оилалардаги 10 мингдан зиёд аёл фарзанд парвариши билан банд. Шу боис, бола парваришгаётган ота-оналар учун уйда ёки маҳалланинг ўзида даромадли меҳнат қилиш имкониятларини кенгайтириш, фарзандларни мактабгача таълим билан қамраб олиш орқали уларнинг меҳнат бозорига қайтишига шароит яратиш зарурлиги қайд этилди.

Хоразм мисолидаги таҳлиллар барча ҳудудларга тааллуқли экани таъкидланиб, камбағаллик билан ишлаш бўйича мутлақо янги тизим жорий этилиши белгиланди.

Эндиликда ҳар бир вилоят ва туманда ҳоким бошчилигида махсус штаблар ташкил этилади. Банклар, бандлик идоралари ва иқтисодий комплекснинг бошқа ташкилотлари ушбу штаблар билан биргаликда аҳоли бандлиги ва даромадини ошириш масалаларини жойининг ўзида ҳал қилади.

Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари иқтисодий комплекс билан биргаликда ҳафтанинг уч кунини бевосита камбағаллик ва бандлик масалаларига бағишлайди.

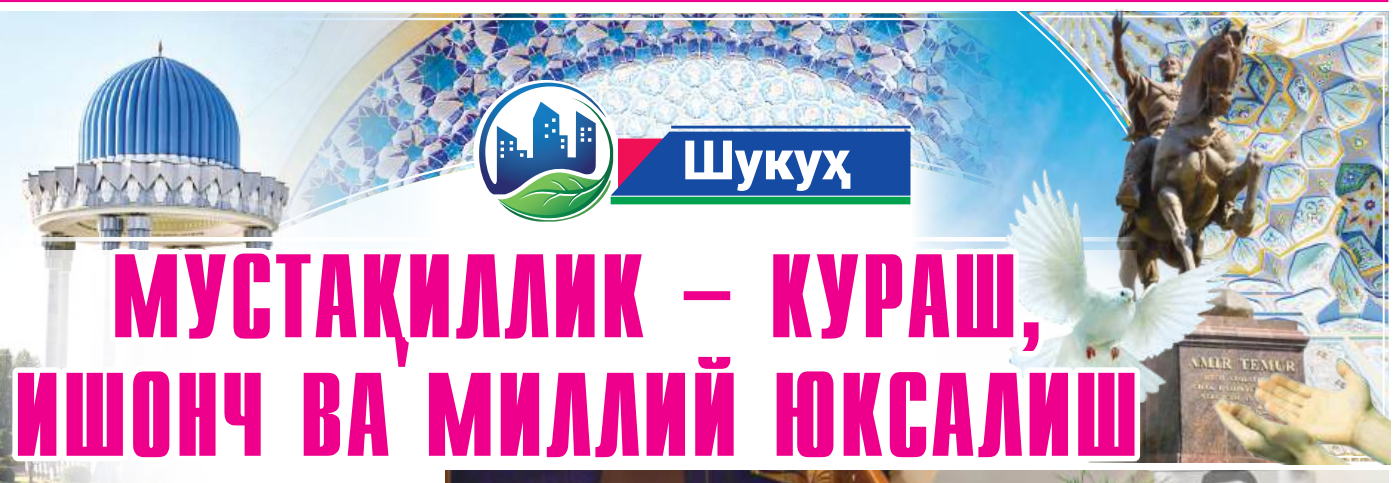
Янги тизимнинг энг муҳим жиҳати эса молиявий ресурслар ва қарор қабул қилиш ваколатларининг катта қисми туман даражасига туширилиши бўлади. Оилавий ва ёшлар тадбиркорлиги бўйича имтиёзли кредит ресурсларини бошқариш ваколати туман штабларига ўтказилади.

Ҳозир оилавий тадбиркорлик учун 1 триллион 370 миллиард сўм, ёшлар тадбиркорлиги учун 450 миллиард сўм ресурс мавжуд. Туман штаблари маҳаллий шароит ва лойиҳанинг хусусиятидан келиб чиқиб, қимга қанча кредит бериш, унинг муддати ва тўлов графигини бизнес турига мослаштириш масалаларини ҳал қилиш имкониятига эга бўлади.

Кредит, лизинг, факторинг, кафолат, сугурта, айланма маблағ ва бошқа молиявий инструментлар тадбиркорлик лойиҳасининг ўзига хос хусусиятидан келиб чиқиб қўланади. Дехқончилик, савдо, хизматлар ва бошқа йўналишларда даромаднинг шаклланиш муддати турлича бўлгани учун молиялаштириш шартлари ҳам шунга мос бўлиши кераклиги таъкидланди.

Кооперацияга асосланган лойиҳаларга қўшимча имкониятлар яратилади. Лидер тадбиркор 10 та оила билан кооперация қилса, 500 миллион сўмгача, 100 та оила билан ҳамкорликни йўлга қўйса, 5 миллиард сўмгача гаровсиз кредит олиши мумкин бўлади.

➔ Давоми 2-бетда

“Инсон нимасиз яшай олмайди?” деган саволга илм-фан бир олам фаразларни келтириши мумкин. Лекин аслини олганда ҳамма нарсанг муҳайё бўлса-ю, эркин бўлмасанг, ўзингни ҳаёт санаш мушкул. Буни доно халқимиз, мутафаккир аждодларимиз ва буюқ тарихимиз кўп бора исботлаган. Улар эрксизликни олтин қафасга, юртдан айрилишни эса юзи қароликка тенглаштирган. Қарантки, бу ҳақиқатлар асрлар ўтиб, замонлар ўзгарса-да, ҳали-ҳануз пурмаънолигини йўқотмай келмоқда.

Ватаннинг суратини қалбда чизиб, уни юракка жойлаш учун ҳам эрк керак. Қўрқмасдан байроғингни кўтариш, мадҳиянгни энг баланд овозда қўйлаш, бошининг тик тутиш, қаддингни ростлаш, бобонг изидан юриш, онанг алласини тинглаш, боланг учун ўз тилингда эртак айтиш, бахтдан қўйлаш, ҳатто

ғамдан йиғлаш учун ҳам сен айнан ўзинг бўлишинг керак. Бу оддий, лекин улкан бахтларга чинаякам эрксиз эришиб бўлмайди. Шу боис, мустақиллик ҳақида баландпарвоз гапиршдан кўра, уни қалбдан ҳис қилишининг ўзи баъзан етарли бўлади.

➔ Давоми 3-бетда

БИЗНЕС БИЛАН ОЧИҚ МУЛОҚОТ ИҚТИСОДИЙ МУҲИТНИНГ ШАКЛЛАНИШ ЙЎЛИ

XX асрнинг охири ва XXI аср бошида жаҳон иқтисодиёти туб ўзгаришлар палласига қадам қўйди. Глобаллашув жараёнлари давлатларнинг иқтисодий чегараларини нисбийлаштириб, капитал, замонавий технологиялар, товар ва хизматларнинг халқаро ҳаракатини мислсиз даражада тезлаштирди.

Бугунги дунёда мамлакатларнинг иқтисодий қудрати фақат ер ости бойликлари, арзон ишчи кучи ёки хомашё ишлаб чиқариш ҳажми билан эмас, балки хусусий ташаббус учун яратилган шароит, мулк ҳуқуқи дахлсизлиги, ҳалол рақобат муҳити, мустаҳкам инвестиция қафолатлари ҳамда давлат институтлари самарадорлиги билан белгиланмоқда.

Ана шундай мураккаб ва масъулиятли

тарихий шароитда — 1991 йилда ўз мустақиллигини қўлга киритган Ўзбекистон олдида бир вақтнинг ўзида иккита улкан вазифа бор эди: биринчиси — мустақил давлатчилик асосларини барпо этиш, иккинчиси — марказлашган маъмурий-буйруқбозлик иқтисодиётидан миллий бозор иқтисодиётига ўтиш.

➔ Давоми 4-бетда

КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ
ВА АҲОЛИ ДАРОМАДЛАРИНИ
ОШИРИШ БЎЙИЧА ИШЛАР
ЯНГИЧА ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

Бошланиши 1-бетда

Кредит тарихида кечикиш бўлган эҳтиёжманд аҳолининг ташаббуслари ҳам индивидуал баҳоланади. Истиқболли лойиҳаларни имтиёзли молиялаштириш имконияти яратилади.

Камбағаллик жамғармасидаги 240 миллиард сўм, Бандлик жамғармасидаги 100 миллиард сўм ва учта “дафтар”даги 760 миллиард сўм маблағ туман штаблари ихтиёрига берилади. Тадбиркорлик компаниясининг компенсациялар учун йил якунига қадар назарда тутилган 300 миллиард сўмлик ресурси ҳам штаблар орқали йўналтирилади.

Шу тарика туманлар ихтиёрига жами 3 триллион 200 миллиард сўм ресурс берилиб, маблағларнинг аниқ натижа бериши асосий мезон этиб белгиланади.

Молиялаштириш механизмларини иқтисодиётда тез ўзгаришларга мослаштириш учун ҳам янги ёндашув жорий этилади. Иқтисодиёт ва молия вазирлиги ҳамда Марказий банк ҳудудлар салоҳияти, бизнес муҳити ва бозор талабидан келиб чиқиб, кредит, субсидия ҳамда компенсация механизмларини ҳар чоракда такомиллаштириб боради.

Шу билан бирга, маҳалладаги ҳоким ёрдамчилари ва банкирларнинг салоҳиятини оширишга алоҳида эътибор қаратилади. 8 минг 992 та маҳалладаги ҳоким ёрдамчилари фаолияти натижадорлик ва ташаббускорлик мезонлари асосида қайта баҳоланади.

Икки ой мuddатда махсус ўқув маркаси ташкил этилиб, унга хориждан мутахассислар жалб қилинади. Ҳоким ёрдамчилари ва маҳалла банкирлари лойиҳа тайёрлаш, бизнес моделини ҳисоблаш, молиялаштириш воситаларини танлаш ва тадбиркор билан ишлашга ўқитилади. Энг яхши натижа кўрсатган мутахассисларни Хитой, Япония ва Туркияда малака оширишга юбориш, намунали ходимларни қўшимча рағбатлантириш чоралари белгиланади.

Йилгиликда тадбиркорлик инфратузилмасини ривожлантириш тизими ҳам қўриб чиқилди. Эндиликда туманлар тадбиркорлик инфратузилмаси лойиҳаларининг бевосита бюрократчиёсига айланади ва зарур маблағлар тўғрисида тўғри жойларга йўналтирилади. Туман штабларига лойиҳалаш, қурилиш ва сифат назоратини хусусий секторга бериш ҳуқуқи ҳам берилади.

Камбағалликни қисқартиришда ижтимоий ҳимоя механизмлари ҳам янгича ёндашув асосида такомиллаштирилади. Ижтимоий ҳимоя миллий агентлигига йил якунига қадар эҳтиёжманд аҳолини Ижтимоий реестрга киритиш мезонларини қайта қўриб чиқиш топширилади.

НУҚТАИ НАЗАР

ШҲТ — ДАВР ТАҚОЗО
ЭТАЁТГАН МУЛОҚОТ МАЙДОНИ

Бошланиши 1-бетда

Йилгиликда давлатимиз раҳбари нутқ сўзлаб, дунёда рўй бераётган ўзгаришлар шароитида БМТ ва минтақавий тузилмаларнинг ролига тўхталиб ўтди. Хусусан, “ШҲТ — 2040: умумий тараққиёт макони” концептуал қарашини ишлаб чиқишни тақлиф этди. Мазкур концептуал қараш инвестициялар, технологиялар ва биллимлар эркин алмашиладиган, йирик инфратузилма ҳамда санаот лойиҳалари амалга ошириладиган, минтақалар, бизнес ҳамда одамлар ўртасидаги тўғридан тўғри aloқалар кенгайиб борадиган, ўзаро боғлиқ ва барқарор маконни шакллантиришга хизмат қилади.

Муҳим устувор йўналишлардан бири сифатида ШҲТ Санаот кооперацияси харитасини ишлаб чиқиш белгиланди. Шунингдек, ШҲТ Тараққиёт банкини ишга тушириш ҳамда Ҳукумат раҳбарлари кенгаши транспорт, энергетика, санаот кооперацияси ва рақамли инфратузилма соҳаларидаги устувор лойиҳалар портфелини шакллантиришни бошлаш мақсадга мувофиқ қайд этилди. Иқлим ўзгариши билан боғлиқ хавф-хатарларга жавобан ШҲТ доирасида озиқ-овқат, сув ва энергетика хавфсизлиги масалалари бўйича ягона кун тартибини тузиш зарурлиги таъкидланди.

Саммит кун тартибида сунъий интеллект соҳасидаги ҳамкорликка ҳам алоҳида эътибор қаратилиди. Ўзбекистон раҳбари Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпиннинг Сунъий интеллект соҳасида ҳамкорлик бўйича бутунжаҳон ташкилотини ташкил этиш тўғрисидаги ташаббусини қўллаб-қувватлаб, ШҲТнинг мазкур технологик альянс билан ҳамкорлик ўрнатишини тақлиф қилди. Шунингдек, ташкилот доирасида очик кўп тилили маълумотлар корпусини яратиш ҳамда сунъий интеллект ва янги рақамли ечимлар бўйича форум ўтказиш ташаббуслари илгари сурилди.

Халқаро транспорт йўлакларининг кенг тармоқли тизимини шакллантириш мақсадида аъзо давлатларнинг темир йўли маконлари интеграцияси бўйича кенгаш таъсис этиш, логистика инфратузилмасини ривожлантиришни мувофиқлаштириш ва миллий транспорт тизимларининг чоксиз ўзаро боғланишини таъминлаш устувор вазифалардан экани қайд этилди.

Ёшларнинг парламентдаги иштироки қанчалик мазмунли, масъулиятли ва далилга асосланган бўлса, ислохотлар ҳам шунчалик халқчил ва ҳаётий бўлади. Чунки ёшлар келажақ ҳақида гапираётган эмас, балки ўша келажақни бугун қураётган авлоддир.

Халқаро анжуман

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

yuz.uz_news

Отабек СОБИТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик
палатаси ҳузуридаги Ёшлар
парламенти раиси

Бошланиши 1-бетда

Бугун юртимиз аҳолисининг қарийб чорак қисмини 14-30 ёшлилар ташкил этаётгани, ҳар йили минглаб ёш оилалар шаклланаётгани масаланинг қўламини янада яққол

“
Ўзбекистон ташаббусларининг халқаро эътирофи ҳам ушбу ислохотларнинг мантиқий давомидир. БМТ Бош Ассамблеяси Президентимиз илгари сурган “Ижтимоий ривожланишни жадаллаштиришда парламентларнинг ролини кучайтириш тўғрисида”ги резолюцияни қабул қилди. 2020 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида илк бор билдирилган ғояни 167 давлат қўллаб-қувватлади, 61 давлат эса ҳаммуаллиф бўлди.

кўрсатади. Демак, ёшлар сиёсати муайян даврга мўлжалланган ижтимоий дастур эмас, мамлакатнинг узок мuddатли тараққиёт стратегиясидир.

Шу маънода, ёшлар масаласи таълим сифати, иқтисодий фаоллик, ҳуқуқий маданият, парламент назорати ва халқаро ҳамкорлиқни бир нуқтада бириштирадиган тараққиёт мезонидир. Бугунги вазифа уларга фақат имконият бериш билан чекланмай, ғоясини жамоат манфаатига хизмат қиладиган амалий натижага айлантиришдан иборат.

Ана шу ёндашувнинг мантиқий давомии сифатида 2026 йилда тақдим этилган “Янги Ўзбекистон ёшлари — 2030” стратегиясида таълим, бандлик, тадбиркорлик, касбий тайёргарлик, хорижий тиллар, рақамли кўникмалар, маданият, спорт, волонтерлик, саломатлик ва қарор қабул қилишда иштирок каби йўналишларнинг ягона тизимга бириштирилиши кўзда тутилмоқда. Бу эса ёшларга оид давлат сиёсатининг оддий қўллаб-қувватлаш чораларидан ёшнинг шахсий салоҳиятини жамият ва давлат тараққиётига йўналтиришга қаратилган комплекс тизимга айланаётганини кўрсатади.

Давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, мамлакатимизда ислохотларнинг илк кунларидан ёшларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг озу ва интилишларини рўёбга чиқариш давлат сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бири сифатида белгилаб олинган. Бу ёндашувни фақат таълим ёки касб нуқтаи назаридан эмас, сиёсий масъулият нуқтаи назаридан ҳам тушуниш керак. Зеро, келажакка тайёр йигит-қиз ўз ҳуқуқини биладиган, қонунни тушунадиган, жамият муаммоларига бефарқ бўлмайдиган ва қарор қабул қилиш жараёнига ўз ҳиссасини қўша оладиган ёшдир.

Ёш парламентарийларнинг
глобал платформаси

Ўзбекистон ташаббусларининг халқаро эътирофи ҳам ушбу ислохотларнинг мантиқий давомидир. БМТ Бош Ассамблеяси Президентимиз илгари сурган “Ижтимоий

ривожланишни жадаллаштиришда парламентларнинг ролини кучайтириш тўғрисида”ги резолюцияни қабул қилди. 2020 йилда БМТ Бош Ассамблеясининг 75-сессиясида илк бор билдирилган ғояни 167 давлат қўллаб-қувватлади, 61 давлат эса ҳаммуаллиф бўлди. Хужжатда Тошкентда ўтказилган Парламентлараро иттифоқнинг 150-Ассамблеяси ва Тошкент декларацияси эътироф этилиб, парламентларнинг камбағалликни қисқартириш, сифатли таълим, муносиб бандлик ҳамда аёллар ва ёшларнинг қарорлардаги иштирокини кенгайтиришдаги ўрни белгиланди. Бу янги Ўзбекистон парламент дипломатиясининг амалий натижасидир.

2026 йил 4-6 сентябрь кунлари қадимий Самарқанд шаҳри яна бир бор йирик халқаро сиёсий мулоқот майдонига айланади. Айнан шу кунларда Парламентлараро иттифоқ томонидан ташкил этилаётган XII Ёш парламентарийлар глобал конференцияси бўлиб ўтади.

Парламентлараро иттифоқ томонидан 2014 йилдан буён мунтазам ташкил этиб келинаётган Ёш парламентарийлар глобал конференцияси бугун дунё парламентлари ўртасида ёшлар дипломатиясининг энг нуфузли майдонига айланди. Мазкур анжуман

нафақат парламентлараро ҳамкорликни мустаҳкамлаш, балки замонавий таҳдид ва чақиритилган юзасидан умумий ёндашувларни ишлаб чиқиш, ёшларнинг қонун ижодкорлигидаги иштирокини кенгайтириш

ҳамда давлатлар ўртасида ўзаро ишонч ва конструктив мулоқотни ривожлантиришга хизмат қилмоқда. Шу жиҳатдан конференциянинг айнан Ўзбекистонда ўтказилиши мамлакатимиздаги демократик ислохотлар, парламент тизимини такомиллаштириш ҳамда ёшларга оид давлат сиёсатининг халқаро ҳамжамият томонидан эътироф этилаётганининг амалий ифодасидир.

Самарқанд конференцияси “Бекарор даврда барча учун инсон ҳуқуқлари, адолат ва қадр-қимматни тиклаш” мавзусида ўтказилиши бежиз эмас. Бугун дунёда геосиёсий зиддиятлар, қуроли можазолар, иқтисодий бекарорлик, экологик муаммолар, миграция жараёнлари, рақамли технологияларнинг шиддат билан ривожланиши ҳамда сунъий интеллектнинг ҳаётимизга кириб келиши инсон ҳуқуқларини таъминлашга мутлақо янги ёндашувларни талаб этмоқда. Айниқса, ушбу жараёнлар ёшлар

ҳаёти, таълим олиши, бандлиги, сиёсий фаоллиги ва келажагига бевосита таъсир кўрсатаётгани конференция кун тартибидagi масалаларнинг долзарблигини янада оширмоқда.

Айниқса, конференция якунида ишлаб чиқилadиган тавсия ва ҳулосалар инсон ҳуқуқлари, адолат, барқарор ривожланиш, рақамли трансформация ҳамда ёшларнинг сиёсий ва иқтисодий имкониятларини кенгайтириш борасида парламентлар фаолиятини янада такомиллаштириш учун муҳим асос бўлиб хизмат қилиши кутилмоқда. Шу маънода, мазкур анжуман нафақат бугуннинг муаммоларини муҳокама қилиш, балки келажақ тараққиётига хизмат қиладиган амалий ташаббусларни илгари суриш учун ҳам муҳим сиёсий платформадир.

Конференциянинг муваффақияти иштирокчилар сони ёки нуфузи билангина эмас, балки очик баҳс сифати, ишлаб чиқилган тавсияларнинг аниқлиги ва уларни амалга ошириш механизмлари билан баҳоланади. Самарқанддан янграйдиган ҳар бир ташаббус тинчлик, инсон қадри ва авлодлар олдидagi масъулият ғоясини мустаҳкамлаши зарур.

Келажақ сиёсий
етақчилари мактаби

Парламентда ёшлар иштирокининг энг катта стратегик қиймати бугунги муаммони ҳал қилиш билан бирга эртанги сиёсий кадрларни тайёрлашдир. Шу нуқтан назардан, Ёшлар парламенти фақат маслаҳат институти эмас, балки амалий сиёсий мактаб сифатида ҳам аҳамиятли.

Ёшлар парламентидаги 150 аъзонинг Қонунчилик палатаси депутатларига бириктирилиши “устоз-шогирд” тамойилини амалий мазмун билан бойитмоқда. Ёшлар депутатлар билан бирга сайлов округларига чиқади. Аҳоли билан мулоқот қиладди. Мурожаатларни ўрганади, ҳудудий муаммоларни кўради ва ечим излаш жараёнида иштирок этади.

“
Ёшлар парламентидаги 150 аъзонинг Қонунчилик палатаси депутатларига бириктирилиши “устоз-шогирд” тамойилини амалий мазмун билан бойитмоқда. Ёшлар депутатлар билан бирга сайлов округларига чиқади. Аҳоли билан мулоқот қиладди. Мурожаатларни ўрганади, ҳудудий муаммоларни кўради ва ечим излаш жараёнида иштирок этади. Бу тажриба ёшларга фақат парламент қандавларини эмас, сиёсатнинг энг муҳим мезонини — жамоат манфаатини англашни ўргатади. Сиёсий етакчилик минбарда чиройли гапиришдан эмас, муаммони эшитиш, масъулиятни зиммага олиш, далил асосида қарор тақлиф қилиш ва натижа учун жавоб беришдан бошланади.

Бу тажриба ёшларга фақат парламент қоидаларини эмас, сиёсатнинг энг муҳим мезонини — жамоат манфаатини англашни ўргатади. Сиёсий етакчилик минбарда чиройли гапиришдан эмас, муаммони эшитиш, масъулиятни зиммага олиш, далил асосида қарор тақлиф қилиш ва натижа учун жавоб беришдан бошланади.

Биз учун ёшлар парламентидаги энг муҳим вазифалардан бири ҳам шу: ёшларни “гапирадиган” эмас, “фирқалайдиган”, фақат танқид қиладиган эмас, ечим тақлиф қиладиган, тайёр йўлни кутадиган эмас, ташаббус кўрсатадиган сиёсий авлод сифатида тайёрлаш.

Бундай мактабда ёшлар қонун лойиҳасини ўқиш, унинг ижтимоий таъсири-ни баҳолаш, манфаатлар тўқнашувини кўриш, эксперт билан мулоқот қилиш ва ўз позициясини дадиллик билан ҳимоя қилишни ўрганади. Бу кўникмалар эртанги парламент, давлат бошқаруви ва фуқаролик жамияти учун катта интеллектуал капиталдир.

Президентимиз ёшларнинг азму-ши-жоати ва имкониятларига ишонч билдириб келаётгани биз учун катта сиёсий бўнақ, аслида. Буни оқлаш эса ёшларнинг вазифаси: ишонччи билимга, имкониятни ташаббулга, ташаббусни натижага айлантириш.

Етакчилиқни тарбиялашда халқаро мулоқотнинг ўрни беқиёс. Ёш парламентарий бошқа мамлакат вакилини тинглар экан, ўз позициясини қайта текширади, умумий ва фарқли жиҳатларни англайди, келишувга эришиш маданиятини ўрганади. Фармойиш билан белгиланган ташкилий ва сиёсий ша-роит ана шундай амалий мактаб учун кенг имконият яратади.

Бу мактабнинг натижаси лавозим билан эмас, компетенция билан ўлчаниши керак: ҳуқуқий матнни тушуниш, бюджет таъси-рини баҳолаш, очик маълумотдан фойда-ланиш, манфаатлар тўқнашувини таниш, жамоатчилик билан ҳалол мулоқот қилиш ва қарор учун жавоб бериш. Ана шу фази-латлар янги Ўзбекистоннинг янги сиёсий авлодини шакллантиради.

Рақамли саводхонлик
оддий кўникма эмас

Рақамли технологиялар жадал ривож-ланаётган бир даврда инсон ҳуқуқларини таъминлаш масаласи аънанавий ёндашув-лар билан чекланиб қолмайтти. Сунъий интеллект, катта ҳажмдаги маълумотлар, рақамли платформалар ва ижтимоий тар-моқларнинг барча жабҳага кириб келиши инсон ҳуқуқларининг янги кўринушлар-ини шакллантирмоқда. Айниқса, ёшлар рақамли маконнинг энг фаол фойдаланув-чилари эканини инобатга олсак, уларнинг шахсий маълумоти дахлсизлигини таъ-минлаш, ахборот хавфсизлигини мустаҳ-камлаш ҳамда рақамли имкониятлардан тенг фойдаланиш бугуннинг долзарб вази-фаларидан.

Фикримча, бугун рақамли ҳуқуқларни таъминлаш фақат ахборот технологияла-рини ривожлантириш билан эмас, балки замонавий қонунчиликни шакллантириш билан ҳам бевосита боғлиқ. Чунки те-хнологиялар шиддат билан ривожланаёт-ган бир пайтда ҳуқуқий механизмлар ҳам уларга мос равишда такомиллашиб бо-риши зарур. Акс ҳолда, ёшлар интернет маконида турли ноқонуний ҳаракатлар, киберфирибгарлик, шахсий маълумотлар-нинг тарқалиши ёки манипуляция ахборот оқими таъсирига дуч келиши мумкин. Шу маънода, ёш парламентарийларнинг ушбу масалалар бўйича халқаро тажрибани ўр-ганиши ва қонунчилик ташаббусларини илгари суриши муҳим эҳтиёждир.

Бугун Ўзбекистонда рақамли иқтисодиёт-ни ривожлантириш, давлат хизматларини электрон шаклга ўтказиш, сунъий интеллект технологияларини жорий этиш ҳамда ахборот технологияларни соҳасини қўллаб-қувват-лаш бўйича кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда. Мазкур жараёнда ёшларнинг фаоллиги тобора ортиб бораётди. Бироқ рақамли тараққиёт билан бирга рақамли маданият, ахборотдан масъулият билан

фойдаланиш ва шахсий дахлсизликни таъ-минлаш маданиятини ҳам ривожлантириш зарур. Зеро, замонавий жамиятда рақамли саводхонлик оддий кўникма эмас, балки ин-соннинг ўз ҳуқуқларини ҳимоя қила олиши-нинг муҳим омилга айланамоқда.

Конференция мазкур масалалар бўйича умумий тамойилларни белгилашга хизмат қилиши мумкин: инновацияни чекламай-диган, айни пайтда инсон қадрини ҳимоя қиладиган ҳуқуқий муҳит; рақамли тафо-вутни камайтирадиган таълим; сунъий ин-теллектдан фойдаланишда жавобгарлик ва ахлоқий меъёрлар. Бу йўналишда ёш пар-ламентарийлар фақат фойдаланувчи эмас, қондаларни шакллантирувчи субъект бўли-ши керак.

Ёшларнинг парламентдаги иштироки қанчалик мазмунли, масъулиятли ва да-лилга асосланган бўлса, ислохотлар ҳам шунчалик халқчил ва ҳаётий бўлади. Чун-ки ёшлар келажақ ҳақида гапираётган эмас, балки ўша келажақни бугун қураётган ав-лоддир.

Отабек ҲАСАНОВ,
Республика Маънавият ва
маърифат маркази раҳбари

Бошланиши 1-бетда

Мустақиллик, аввало, ўз йўлини ўзинг танлашинг, она тилингда сўзлашинг, қалбдан эркин ҳис қилиб, адолатни кўришинг ва қадрининг сезишинг, яъни инсон бўлиб яшаш деганидир. Нима учун Ватан деганда бир сиқим тупроқ қўлларимизда олтиндан-да қimmatроқ аҳамият касб этади? Чунки инсонда тутилган замини ва уни улғайтирган ҳавоси мужассам, аждодлари қони шу тупроққа тўкилиб, у билан қорилишган. Шу боис, Ватан баъзан хариталарга сикмаса-да, бир ҳовуч тупроқда ястаниб ёта олади, кўзимизга ёш келтиришга қодир бўлади. Бу тупроқда боболар руҳи, авлодларнинг орзулари ҳам яшайди. Мустақиллик мана шу бир сиқим тупроқни қафтизимизда маҳкам ушлаб туришимиздир.

Буюк мақсад

Тарих курашларга бой, зиддиятларга тўла. Лекин эрк учун жон берилган жанг майдони, тўкилган қон ва ёзилган ҳар бир жасоратли сўз буюк кураш ҳамда авлодлар ёдида сақланиши лозим бўлган тарихдир. Мустақиллигимизнинг 35 йиллигига бағишланган катта байрам тантанасида айнан шу курашлар ёдга олинди, тарих саҳна орқали хотираларга, юракларга кириб борди. Ёшлар буюк тарихимиз ва доворак аждодларимиз борлигини ўз кўзи билан кўрди, буни билганларнинг эса кўзлари намланди. Саҳнада Қадимги Хоразм, Бақтрия, Турк хоқонлиги, Сомонийлардан тортиб, то буюк Амир Темур, шайбонийлар, хонликлар ва Туркистон мухториятининг байроқлари ҳам тик кўтарилди. Жаҳидларимиз ёш ётдилди, “қарғалар учган осмонлар” остидан қатагонликлар кўрсатилди, заминимизни оҳ-фарёдаг тўлдириган мудҳиш даврлар

кўз ўнгимизда гавдаланди. Тарихий туғлар майдонда қолди, байроғимиз эса гўё улардан куч олгандек, юксакларга қадалиб, кўкка қараб бўй чўзди.

Давлатимиз раҳбарининг Учинчи Ренессанс пойдеворини яратишдек улкан мақсадни халқимиз билан, албатта, амалга оширамиз, биз бунга қодирмиз деган сўзларидеги ишонч замирида мана шу буюк куч мужассам экани яна бир бор эсланди. Мустақиллик бир кунда қўлга киритилади, аммо у ҳар кунни ҳимоя қилиниб, сақлаб қолинадан. Ҳар бир авлод уни қайта кашф этади ҳамда жасорат, янги йўл ва буюк мақсадлар билан тўлдириб боради. Давлатимиз раҳбари ўз нутқида бундай деди: “Биз 1991 йилда халқимизнинг хоҳиш-иродаси ва қатъияти билан ўз давлат мустақиллигимизни қўлга киритдик. Аслида, буюк истиқлолимиз илдизлари уч минг йилдан зиёд бўлган давлатчилик анъаналаримиз ва қадимий цивилизациямиз тарихига бориб тақалади.

Биринчи ва Иккинчи Ренессанс даврларида Мухаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Мирзо Улуғбек, Мир Алишер Навоий каби буюк алломаларимиз башариёт тафаккури хазинасини бекиёс даражада бойитган.

Соҳибқирон Амир Темур бобомиз барпо этган давлат эса адолат ва бунёдкорлик тимсоли сифатида тарих зарваракларидан муносиб ўрин олган.

Ватан озодлиги ва миллий истиқлол йўлида жонини фидо қилган Беҳбудий, Мунавварқори, Фитрат, Қодирий, Чўлпон каби жаҳид боболаримизнинг ҳуррият ҳақидаги орзу-ниятлари бугун янги Ўзбекистонда тўлиқ рўйбга чиқмоқда”.

Халқимиз билан биргаликда бунёд этилиши бош мақсад қилиб олинган Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш гоёси ҳам аслида ёшларни илм-маърифат муҳити ва маънавият ҳавосидан баҳраманд этган ҳолда тарбиялашга қаратилгандир. Чунки айнан улар ушбу улкан мақсадни амалга оширувчи асосий куч. Бу шунчаки пуч орзу эмаслиги аниқ. Сабаби, биз тарихан ренессанслар яратган буюк халқимиз ва бу қудрат ҳар биримизнинг қонимизда оқиб турибди. Бугунги кунда ёшларимизга мана шу катта мақсаднинг муҳим бир қисми эканини тез-тез эслайтиб туришимиз лозим. Бу тushушча оилалардан маҳаллаларга, таълим масканларидан то иш жойларигача сингиб бориши керак.

Бугун ёшлар ўзини улкан мақсаднинг бир бўлаги сифатида ҳис қилиб, ҳаётий режаларини илм-фан, кашфиётлар, Ватан тараққиёти ва жамиятга хизмат қилиш каби юксак вазифалар билан узвий боғламоқда. Байрам тантаналарида қатнашган олим, ихтирочи, ижодкор ва спортчи ёшларимиз аждодлар изидан бориб, шу буюк тарихнинг янги йўлларини очиб бераётганини яна бир бор намоиш этди.

Утган ўн йил ичида аҳолимиз 8 миллионга кўпайган бир шароитда мактабга таълим қамровининг 78 фоизга етказилгани шунчаки қуруқ рақамлар эмас, аниқ ҳақиқатдир. Мактабларда 1,5 миллион қўшимча ўқувчи ўрни яратилди. Президент, ижод ва ихтисослашган мактаблар ташкил этилиши эса фарзандларимизга етакчи хорижий таълим масканларидан асло қолишмайдиган даражада чуқур билим эгаллаши учун кенг имкониятлар эшигини очди.

Устоз ёзувчиларимиздан Шукур Холмиразев мустақилликдан кейин ёзган мақоласида қизиқ саволи ўртага ташлаган эди: “Мана, юрт мустақил бўлди. Бир аср қон тўкиб, не не улугларимизни қўрбон бериб орзу қилганимиз — мустақилликка эришдик. Ҳўш, энди нимани ёзамиз? Юракдаги армонимиз ушалди! Энди қандай ижод қиламиз?”. Адибимиз бу саволга ўзи жуда ўринли жавоб ҳам берганди: “Энди юракларни чинакам мустақилликка олиб чиқишимиз керак! Бу жуда оғир вазифа. Бунинг учун, энг аввало, миллий гуруримиз юксалиши керак!”.

Ёзувчимизнинг гапи — айна ҳақиқат! Гурур чиндан ҳам юксалиши керак! Бугун мана

Ишонч ҳаётий ҳақиқатлардан куч олади, адолат орқали эса бардавомлик касб этади. Бугун мустақиллигимиз том маънода мана шундай мустаҳкам ишонч билан сўғорилмоқда.

Шукур

Биз Республика Маънавият ва маърифат маркази жамоаси сифатида мустақиллигимизнинг 35 йиллиги арафасида юртимизнинг турли ҳудудларида бўлиб, “Мустақиллик тўйи” тадбирларини ўтказдик. Пойтахтимизда эса ёшлар учун “Ватан қолсин” шеърӣ-театрлаштирилган саҳна асарларини намоиш этдик. Ушбу жараёнларда халқимиз билан кўп бор юзма-юз суҳбатлашиб, дилдан гаплашиб имконига эга бўлдик. Қайсидир манзилларда йиллар давомида ўз ватанида бегонадек яшаб келиб, айнан янги давр туфайли юртининг чинакам бир бўлагига, тўлақонли фуқаросига айланган инсонларнинг қувонч кўз ёшларига гувоҳ бўлдик. Яна қай бир ҳудудда яхши қўшничилик сиёсати сабабли ён-atroфдаги мамлакатларда яшайдиган жигарлари билан қайта диддор кўришаётган юртдошларимизнинг бекиёс хурсандлигини кўрдик.

Бу учрашувларда энг кўп эшитганимиз ота-оналарнинг самимий сўзлари бўлди ва уларнинг барчаси бевосита фарзандлар тақдир билан боғлиқ эди. Кимдир боғча қамрови ошганини мамнуният билан эътироф этса, яна кимдир фарзандининг талаба бўлиш имконияти кенгайганидан қувончини яширмади.

“Ўзбек” деса пахта, “пахта” деса ўзбек тушунилмаган машаққатли қора қунарли ҳам бошдан кечирдик. Афсуски, бу асоратдан тезда халос бўла олганимиз йўқ, энг ёмони шунда эдикки, миллий таълимимиз пахта далаларида қўрбон қилинди.

Зиёлиларимизнинг ўтмиш хатоларини тўғрилашдек дилида армон, тилида афсус-надоматлари кўп эди. Президентимизнинг қатъий жасорати билан тарихий адолат қайта тикланди ва жуда қўйлаб қатагон қурбонларининг номлари бугунги кунда оқланмоқда.

“Ўзбек”, “Ўзбекистонлик”, “Ўзбеклар” деган шарафли ном бутун дунё бўйлаб баланд овозда ва катта ҳайрат билан янграй бошлади. Гўёки тарих қазирдан яна ўша буюк жасорат, мардлик ва миллий гурур қайтгандек бўлди!

Халқимизнинг эртага эмас, айнан бугун фаровон яшашига замин яратётган бу каби ўзгаришлар жуда кўп. Энг муҳими шуки, халқимизда бу ўзгаришлар асло тўхтамаслигига ва ортага қайтмаслигига ишонч баланд, кўнгиллари эса тўқ.

Байрам тантанасида Президентимиз нутқида янграган кўрсаткичлар аслида шунчаки қуруқ рақамлар эмас, инсонлар тақдир, инсон қадри ва миллатнинг эртаси деганидир. Жумладан, “Иқтисодий эркинлик индекси”даги ўрнимиз 80 поғонага яхшишилди, “иқтисодий мўтадил эркин” давлатлар қаторидан жой олганимиз алоҳида таъкидланди. Илгари иқтисодиётимизга йилгига атиги 2-3 миллиард доллар хорижий инвестиция олиб келинган бўлса, ҳозирги пайтда 40-50 миллиард доллар жабл қилинмоқда. Тўғри, биз сонлардаги жуда йирик фарқларни кўраётгандирмиз, лекин бу рақамлар ортида турган инсонлар кўзидеги қувончини сонларда ҳисоблаб бўлмайди.

650 мингдан зиёд оиланинг янги макони-га, ўз кичик ватанига айланган уй-жойлар ҳақида эшитиб дилдан қувонасан. Ўзингнинг шу каби ташвишлар ичида ўтиб кетган кунларингиз эслайсан-у, бугунги яхшиланган ҳаёт завқидан беихтиёр энтикасан.

Орта назар солиш баробарида “йўғон чўзилиб, ингичка узилмаган”, лекин буни ҳеч ким очик тан олмай ўтиб кетадиган замонларни эслайсан. Гўёки ҳамма тўкин-сочин яшаётгандек, жамият ўзининг кам-қўсти борлигини ёки бағридаги нотўқис ҳолатларни кўришни истамаётгандек туюлган ёлғончи

даврлар ёдинга тушади. Эмишки, камбағал йўқ, ҳамма тўқ, ҳаммаси яхши! Бу гапларга ишонгинг келади-ю, ён-atroфнинг қараб мум тишлашга мажбур бўласан. Бу муаммоларни баралла айтиш ва очик тан олиш қачонларидир мумкин бўлишига ҳатто ишонмасдинг ҳам. Лекин шундай бўлди! Камбағаллик масаласи очик тан олиниб, уни кескин қисқартириш бўйича ўзига хос “Янги Ўзбекистон тажрибаси” яратилди. Эҳтиёжманд оилалар даромадини ошириш, касбга йўналтириш, саломатлигини тиклаш, фарзандларни таълим олиши ва яшаш шароитларини яхшилаш бўйича мутлақо янги — маҳаллабай иш-лаш тизими йўлга қўйилди. Наҳажада камбағаллик даражаси 2017 йилдаги 35 фоиздан бугунги кунга келиб 4 фоизгача тушди. Бу рақамлар замирида ҳам 10 миллионга яқин инсоннинг қувончи ва шукроналик туйғуларини мужассам.

Яқиндагина жаҳон бўйлаб катта спорт мусобақаси бўлиб ўтди. Янги Ўзбекистон жамоаси илк бор мундиалда иштирок этди. Ушбу жараёнда Президентимиздан тортиб, то уйимиздаги эндигина атак-чекач қилаётган жажжи фарзандимизгача барчанинг нигоҳи экранларга қадалди. Қанчадан қанча юртдошларимиз футболни бевосита ўша стадионларнинг ўзидан туриб кузатиб борди. Тўғри, ўйин натижаси бизни у қадар қониқтирмаган бўлиши мумкин, лекин бутун элининг қандай жипслашганини, бир муштта айилан кетганини кўрдик ва бундан бениҳоя faxрландик.

Бир замонлар босқинчилар томонидан қонга ботирилган Фарғонанинг дашту далаларида бугун мустақил ҳаётга кириб келаётган оддий 11-синф ўқувчиси дунёнинг энг нуфўзли университетни грантини ютиб олиб, барча тенгқурлари ҳавасини келтирмоқда. Ўзбек ўқувчиси ёки талабаси шу каби улкан ютуқларни қўлга

киритаётган бир паллада дунёнинг қайсидир бир бурчагида унинг тендоши бўлган ўспирин оч қолмаслик ва дрон ёки бомба ҳужумларидан омон қолиш ҳақидагина ўйлаётгани ҳам айна ҳақиқат. Юртимиздаги бу каби ютуқларни бизга қадр-қimmatини кундан кунга теранроқ англаб бораётганимиз — Ватан мустақиллиги ва озод диёримизда ҳукм сураётган тинчлик тақдир этмоқда!

Ишонч ҳаётий ҳақиқатлардан куч олади, адолат орқали эса бардавомлик касб этади. Бугун мустақиллигимиз том маънода мана шундай мустаҳкам ишонч билан сўғорил-

киритаётган бир паллада дунёнинг қайсидир бир бурчагида унинг тендоши бўлган ўспирин оч қолмаслик ва дрон ёки бомба ҳужумларидан омон қолиш ҳақидагина ўйлаётгани ҳам айна ҳақиқат. Юртимиздаги бу каби ютуқларни бизга қадр-қimmatини кундан кунга теранроқ англаб бораётганимиз — Ватан мустақиллиги ва озод диёримизда ҳукм сураётган тинчлик тақдир этмоқда!

Ишонч ҳаётий ҳақиқатлардан куч олади, адолат орқали эса бардавомлик касб этади. Бугун мустақиллигимиз том маънода мана шундай мустаҳкам ишонч билан сўғорил-

киритаётган бир паллада дунёнинг қайсидир бир бурчагида унинг тендоши бўлган ўспирин оч қолмаслик ва дрон ёки бомба ҳужумларидан омон қолиш ҳақидагина ўйлаётгани ҳам айна ҳақиқат. Юртимиздаги бу каби ютуқларни бизга қадр-қimmatини кундан кунга теранроқ англаб бораётганимиз — Ватан мустақиллиги ва озод диёримизда ҳукм сураётган тинчлик тақдир этмоқда!

Мустаҳкам асос

Бугун биз сершовкин, шиддат билан глобаллашиб бораётган дунёда, урбанизация тўқнашган ичида цирпирак бўлаётган шаҳарлар ва эл-элатлар билан ёнма-ён яшамоқдамиз. Янги Ўзбекистон бутун дунёга чин маънода юз бурди. Қариб ҳар бир мамлакатда масъул идораларимиз ва ваколатхоналаримиз фаолият юрғузилади. Ҳамма ерда ўзбек халқини, Ўзбекистонни яхши танишади. Шу билан бирга, дунёнинг катта маданий, ижтимоий ва сиёсий воқеялари бизнинг кундалик ҳаётимизга ҳам шиддат билан кириб келмоқда. Мана шундай мураккаб шароитда ўзимизга суяниб топган миллий йўлигимизнинг қадри бениҳоя баланддир. Давлатимиз раҳбари байрам нутқида “Бугун биз тарихнинг янада масъулиятли ва ҳал қилувчи палласида турибмиз. Мамлакатимиз тараққиётнинг мутлақо янги даврига қадам қўймоқда. Келгуси ўн йиллик биз учун миллий юксалиш даври бўлади”, деб таъкидлади ва шу мақсад йўлидаги 7 та муҳим миллий дастур ҳақида тўхталиб ўтди.

Ҳар қандай ишни бажаришдан аввал, албатта, у яхшилаб ҳисоб-китоб қилинадан. Жумладан, миллат ўзидан faxрланиши учун, ўзини бошқалардан кам кўрмай, аксинча, миллий гурур билан кўкрак кериб юриши учун нафақат ички аҳволдан, балки кенг дунёдаги глобал вазиятдан ҳам яхши бохабар бўлиши лозим.

Бежиз давлатимиз раҳбарининг “Янги Ўзбекистон тараққиёт стратегияси” китоби “Дунёда ҳеч қачон бир хил тонг отган эмас”, деган жумлалар билан бошланган.

Бу сўзларда жуда теран ҳикмат ва маъно мужассам. Қайсидир юртларда ота-оналар фарзандларини тонг отиб омон-эсон кўришни орзу қилиб ўйғонаётган бир пайтда бизнинг фарзандларимиз ёнги оромгоҳларга дам олиш учун кузатишмоқда. Сурхондарё ёки Фарғона далаларида бободехон шоналаётган гўзаси бўй-бастига қараб, мамнуният билан пешона терини артаётган сокин шом палласида Ер шарининг бошқа бир бурчагида қандайдир кекса одам нон излаб чиқиб кетган боласининг уйга соғ-омон қайтишига ишоналмай, оғир изтироб чекмоқда.

Бугунги кунда одамзоднинг тийиқсиз хоҳиш-истаклари ҳар қачонгидан катталашиб кетди. Ўз армиясини, қурол-яроғини, ҳатто маданиятини бошқа халқлар ҳаётига куч ишлатиш йўли билан олиб кириш ҳолатлари кескин кучайди. Бундай қалтис вазиятда ниҳоятда ҳушёр туриб, ён-atroфдаги воқеалардан доимо отоҳ бўлиш, халқнинг хавфсизлигини қароқлаб, шунчаки тинч-тотув яшашнинг ўзи ҳам бекиёс катта ютуққа айланиб қолди. Қуйидаги даҳшатли рақамларга эътибор қилинг:

БМТ ҳавола этган расмий маълумотларга кўра, 2023 йилда бутун дунё бўйлаб армия харажатлари учун 2,4 триллион доллар ажратилган бўлса, глобал ривожланиш учун 224 миллиард доллар, тинчликни сақлаш учун эса энг кам маблағ — бор-йўғи 669 миллион доллар сарфланган.

Швециянинг Уппсала университети ҳузуридаги Тинчлик тадқиқотлари дастури экспертлари таҳлилларига кўра, 2024 йилнинг ўзида 61 та давлатлараро низо қайд этилган. Бу 1946 йилдан, яъни статистика юритила бошлаган вақтдан буён энг юқори ва хавотирли кўрсаткичдир.

Ушбу низоларнинг 11 таси тўлақонли уруш даражасига етиб борган. Ҳолбуки, 2016 йилдан буён бундай юқори ва хавфли кўрсаткич қайд этилмаган эди.

Шу ўринда яна бир қизиқ парадоксини айтиб ўтиш лозим: дунё кейинги 30-35 йил ичида жуда катта технологик тараққиётни бошдан кечиради. Интернет тармоғи бутун кураи заминни қамраб олди. Симсиз алоқа тармоқлари турли қитъаларни бир-бирига қамбарчас боғлади. Сунъий интеллект мўъжизаси барча халқларнинг маиший ҳаётигача кириб борди. Натижада одамларнинг оғир ача енгиллашди. Аммо аҳолининг демографик ўсиши сезиларли даражада пасайиб кетди. Қўйлаб ривожланган давлатларда туғилиш кўрсаткичлари кескин тушмоқда. Оиланинг муқаддас асоси бўлган никоҳ масаласига панжа орасидан, гўёки эскилик сарқитидек қараш оддий ҳолга айланиб қолмоқда. Миллатлар шиддат билан қариб бормоқда. Бутун-бутун шаҳарлар ҳувилаб, бўшаб қолмоқда.

Улуғ жаҳид бобомиз Абдурауф Фитратнинг “Бу дунё кураш майдонидир. Бу курашнинг асосий қуроли эса соғлом жисму тан, ўткир ақл ва яхши ахлоқдир” деган ҳикматли сўзлари бугунги кунда ҳар қачонгидан долзарб бўлиб бормоқда.

Зеро, чинакам ватанпарварлик фақат сўзда эмас, балки амалий ҳаракатларда, тинмай изланишда, доимо янгилликларга интилишда, ўз илму амали билан эл-юртга наф етказиш ва фидойилик кўрсатишда намоён бўлади.

Ҳазрат Алишер Навоийнинг “Сади Исқандарий” дostonида бундай гўзал байт бор: *Йеълу Ватан узра то экони бор, Килиш ҳарб этар токи имкони бор.*

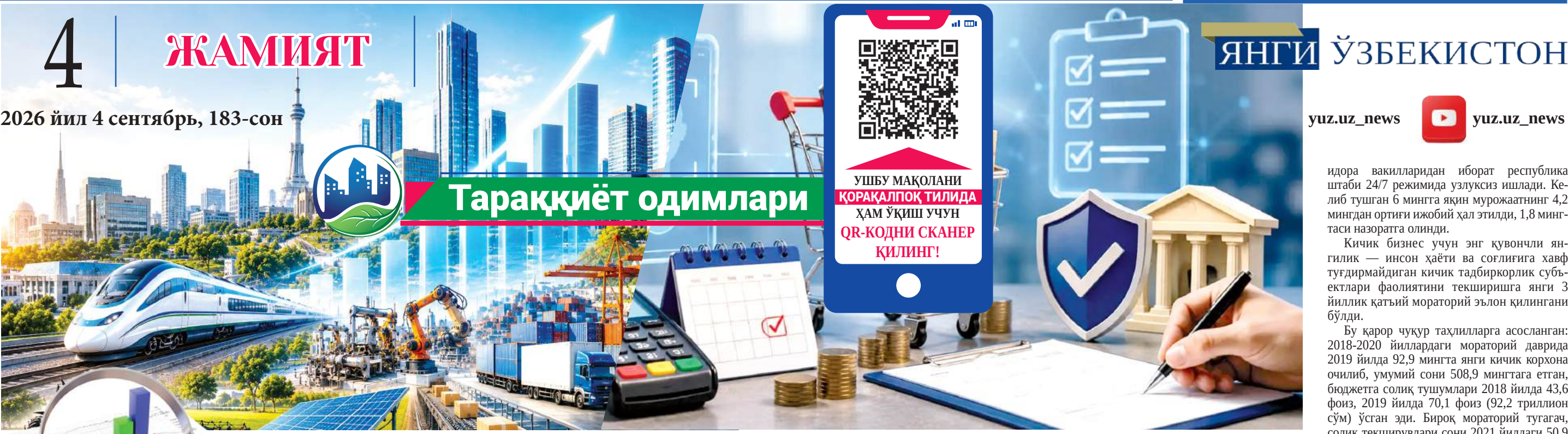
Бунинг маъносини шуки, ҳақиқий инсон то тирик экан, бутун имкониятини ишга солиб, ўз Ватани ва оиласини (иёлини) ҳимоя қилиш учун охиригача курашади.

Маънавият мустақиллигининг энг улуг ва мустаҳкам асосидир! Қачонки, биз тўлақонли маънавий мустақилликка эриша олакканда, олий мақсадимизга етган бўламиз.

Биз мустақиллигимиз илк йилларида “галла мустақиллиги”, “пахта мустақиллиги” деган ибораларни жуда кўп бор ишлатдик. Бироқ аслида мустақиллигимиз энг муҳим ва асл асосларидан бири маънавий мустақиллик эканини сўнгги 10 йил ичидагина теран тушуниб етмоқдамиз. Бугунги кунгача босиб ўтган йўлимизда чинақаран тўғри ҳулосаларимиз, эришган ютуқларимиз ва йўл кўйган камчиликларимиз айнан шу ҳақиқатни исботлаб турибди.

Демак, оптимизмга қолаётган 35 йиллик шоғли йўл бизга асрлар давомида ўғит бўлгулик буюк сабоқни бериб бўлди. Эндиги вазифамиз фақатгина бу сабоқни тўғри англай олиш ва уни реал ҳаётимизга олий киришдан иборат, холос!

Зеро, Президентимиз таъкидлаганидек: “Биз бугун кечагидан кучлимиз. Насиб этса, эртага бундан-да кучли бўламиз. Ўттиз беш йиллик мустақил тараққиёт йўлимиз бизга бир ҳақиқатни ўргатди: халқ ва давлат ягона мақсад йўлида бирилашиб, астойдил ҳаракат қилса, забот этиб бўлмайдиган марравнинг ўзи йўқ. Бундай буюк қудратга эга халқ ва давлатни енга оладиган кучнинг ўзи йўқ. Биз ягона Ватан, ягона халқ бўлиб, янги ҳаёт ва буюк келажагимизни биргаликда барпо этамиз!”.

Тараққиёт одимлари

БИЗНЕС БИЛАН ОЧИҚ МУЛОҚОТ ИҚТИСОДИЙ МУҲИТНИНГ ШАКЛЛАНИШ ЙЎЛИ

Бошланиши 1-бета

Бозор иқтисодиётига ўтиш фақат тегишли қонун ҳужжатларини қабул қилиш билангина ҳал бўлмайди. Бозор бу — миллионлаб мустақил иқтисодий қарорлар эркин қабул қилинадиган, хусусий мулкдор ўз сармояси тақдирини учун шахсий масъулият оладиган, тадбиркор тавakkал қиладиган, инвестор ишонч билан маблаг йўналтирадиган ва истеъмолчи эркин танловга эга бўладиган тизимдир. Демак, чинакам бозор муносабатларини барпо этиш учун фақат давлат мулкни қисқартириш эмас, балки иқтисодий тафаккурни, ҳуқуқий институтларни, молиявий тизимни ва давлатнинг иқтисодиётдаги ролини тубдан ўзгартириш зарур эди.

Абдуманнон БҮРИЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти ҳузуридаги
Тадбиркорлик субъектларининг
ҳуқуқлари ва қонуний
манфаатларини ҳимоя қилиш
бўйича вакил — бизнес омбудсман

Пойдевор қўйиш даври

Мустақилликнинг дастлабки чорак асрида мамлакатимизда муҳим институционал қадамлар ташланди. Давлат мулкни босқичма-босқич хусусийлаштириш, хусусий мулкчиликни қонунийликка мустаҳкамлаш, кичик бизнес ва фермерлик ҳаракатини шакллантириш, банк-молия тизимини барпо этиш шулар жумласидандир. Конституцияда барча мулк шакллариининг тенглиги ҳамда иқтисодий фаолиятнинг ҳуқуқий қафолатлари белгилаб қўйилди.

Бирок 1991-2016 йиллар тарихини ҳолис таҳлил қилганда, қоғозда тадбиркорлик эркинлигини эълон қилиш билан амалиётда чинакам эркин бизнес муҳитини шакллантириш ўртасида муайян узилишлар сақланиб қолганини кўриш мумкин.

Ўттиш даврида ижтимоий беқарорлик ва чуқур иқтисодий инқирозга йўл қўймаслик мақсадида давлат иқтисодиётда катта назорат ролини сақлаб қолди. Ушбу ёндашув ўз даврида объектив асосларга эга бўлса-да, давлатнинг иқтисодиётга ҳақдан ташқари юқори аралашуви хусусий секторнинг мустақил ҳаракат қилиш имкониятларини тоғайтириб қўйди. Давлат бир вақтининг ўзида ҳам тартибга солувчи, ҳам бозор иштирокчиси, ҳам қаттиққўл назоратчи сифатида майдонда қолаверди. Оқибатда хусусий бизнес эркин бозор тамойилларида кўра кўпроқ мураккаб маъмурий тартиб-таомилларга мослашишга мажбур бўлди.

Айниқса, узоқ муддатли ва арзон кредит ресурслари етишмаслиги хусусий секторнинг сифатли капиталлашувига йўл бермади. Расмий статистикага назар ташласак, 2010 йилда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ЯИМдаги улуши 60,8 фоизни ташкил этган бўлса, 2015 йилда 64,6 фоизга, 2016 йилда эса 66,8 фоизга етди. Бироқ ушбу юқори салмок асосан савдо, маиший хизмат кўрсатиш ва кам капитал талаб қиладиган соҳаларга жамланган бўлиб, хусусий секторнинг юқори технология саноат, инновациялар ва экспортдаги улуши чекланган даражада қолаверди.

Транзакция харажатлари юқорилиги, валюта муомаласидаги чекловлар, монопол субъектларнинг бозордаги устун макви ва ҳудудлараро инфратузилма тафавтулари иқтисодий ресурсларнинг энг самарали йўналишларга оқиб киришини сусайтирди. Инвестор ва тадбиркор учун энг катта тўсиқ фақат солиқ ставкалари эмас, балки ўйин қоидаларининг прогноз қилиб бўлмаслиги ва маъмурий хавотирлар эди.

туб ислохотларни кун тартибининг энг юқори поғонасига олиб чиқди.

Президентимизнинг 2016 йил 5 октябрдаги “Тадбиркорлик фаолиятининг жадал ривожланишини таъминлашга, хусусий мулкни ҳар томонлама ҳимоя қилишга ва ишбилармонлик муҳитини сифат жиҳатидан яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги тарихий фармони билан 2017 йил 1 январдан тадбиркорлик субъектларини режадан ташқари текширишлар (корхонани тугатиш ёки жияноят иши доирасидаги ҳолатлардан ташқари) ҳамда муқобил

текширишнинг барча турлари бутунлай бекор қилинди.

Тадбиркорларнинг ҳуқуқий ҳимоясини институционал даражага кўтариш йўлида яна бир тарихий қадам ташланди: Президентимизнинг 2017 йил 5 майдаги фармони билан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил (бизнес омбудсман) институти таъсис этилди. 2017 йил 29 августда қабул қилинган алоҳида қонун билан бизнес омбудсманнинг ҳуқуқий мақоми ва давлат органлари фаолияти устидан назорат ваколатлари янада мустаҳкамланди.

Йиллар давомида иқтисодиёт ривожига ғов бўлиб келган кўп сонли валюта курслари муаммоси — Марказий банкнинг расмий сунъий курси, биржа курси ва улардан 2 баробардан ортиқ фарқ қилувчи “қора бозор” тизимига 2017 йилнинг 5 сентябрида чек қўйилди. Бозор талаб ва таклифига асосланган ягона валюта курси ўрнатилди, юридик ва жисмоний шахсларга тижорат банклари орқали валютани эркин сотиб олиш ва сотиш ҳуқуқи берилди, экспортчиларнинг валюта тушумини мажбурий сотиш тартиби тўлиқ бекор қилинди. Бу хорижий сармоя ва замонавий технологиялар оқимини бир неча қарра оширди.

2020 йилги глобал пандемия синовлари даврида ҳам тадбиркорларга солиқ таътиллари берилиб, мол-мулк ва ер солиқлари пасайтирилди, кредит тўловлари муддати узайтирилди ҳамда кичик бизнес учун ижтимоий солиқ ставкаси 12 фоиздан 1 фоизга туширилди. Шу билан бирга, назорат органларининг ўзибўларчилигига чек қўйиш мақсадида барча текширишларни электрон рўйхатга

олувчи “Ягона давлат назорати” ахборот тизими ишга туширилди.

Муаммо, тўсиқ ва ечимлар

2021 йилдан давлатимиз раҳбарининг тадбиркорлар билан тўғридан тўғри очиқ мулоқот ўтказиш аънанаси йўлга қўйилди. Ушбу мулоқотлар расмийлаштирилган холи бўлиб, муаммоларни жойида ешитиш ва тизимий қарорлар қабул қилишининг бош майдонига айланди. 2021-2026 йиллар давомида

кўтарилган таклифлар асосида соҳага оид жами 84 та қонун ҳамда 860 дан зиёд фармон ва қарор қабул қилинди. Бизнес учун кредит портфели қарийб 3 баробар кенгайиб, 450 триллион сўмга етказилди, тадбиркорларга 650 триллион сўмлик солиқ ва боғжона имтиёзлари берилди.

2021 йил (1 очиқ мулоқот): 20 август мамлакатимизда Тадбиркорлар куни деб эълон қилинди. Келиб тушган 15 мингдан зиёд мурожаатнинг қарийб ярми жойида ҳал этилди. Тикланиш ва тараққиёт жамғармасидан 600 миллион доллар ажратилди, миллий валютаноқта 417 миллион долларлик евробондлар чикарилди, 6 мингта яқин тадбиркорнинг 1 миллиард долларлик валюта кредитлари сўмга ўтказилди. Экспортчиларга ҳажмига қараб 1, 3 ва 5 миллион долларгача тўғридан тўғри молиявий ресурслар ажратилди. Шунингдек, экспортчиларга ҚҚСнинг 80 фоизини 60 кун ўрнига 7 кунда қайтариш йўлга қўйилди. Натияжада экспортчи корхоналар сони 7,5 мингтага етиб, экспорт 30 фоиз ўсди, “Е-уег” тизимига 22 минг гектардан зиёд 54 мингта бўш ер майдонлари чиқарилди.

2022 йил (II очиқ мулоқот): бизнес йиллик айланмаси бўйича миқ (83 минг долларгача), кичик (834 минг долларгача) ва ўрта бизнес (8,3 миллион долларгача) тоифаларига ажратилди. Микробизнес учун 4 фоиздан 25 фоизгача бўлган ставкалар ўрнига ягона 4 фоизли айланма солиғи киритилди. Фойдаланилмаётган бино ва ерлар бўйича оширилган ставкалар сабаб вужудга келган 167 миллион долларлик қарздорлик ҳисобдан чиқарилди. 2023 йил 1 январдан ҚҚС ставкаси 15 фоиздан 12 фоизга туширилди. Ер ва мулк ажратиш қарорини фақат суд тартибига бекор қилиш қафолатланди, савдо қоидаларини бузганлик учун жиноий жавобгарлик бекор қилинди.

2023 йил (III очиқ мулоқот): ҳудудларда 14 та Кичик бизнес маркази ташкил этилди, тайёр майдонларни тақдим этувчи “саноат ипотекаси” тизими йўлга қўйилди. “Янги Ўзбекистон — рақобатбардosh махсулотлар юрти” дастури доирасида етакчи экспортчилар сони 100 тадан 500 тага етказилди. Бизнес ташаббусларига 667 миллион доллар, соҳаларга 1,5 миллиард доллар йўналтирилди. Тадбиркорларнинг айланма маблаглари 82,2 миллиард долларга етди. Зарар билан ишлаган 16 мингта корхона ярим йилда 542 миллион доллар фойда кўрди. “Тадбиркорлик субъектларининг барқарорлик рейтингини” жорий этилиб, “А” ва “В” тоифадаги

корхоналар 91 мингтага кўпайди, фаолият кўрсатаётганга уч йилдан ошган корхоналар улуши 76 фоизга етди (300 мингтага яқинлашди).

2024 йил (IV очиқ мулоқот, Нукус шаҳри): микрокредитнинг энг юқори миқдори 3 баравар — 25 минг долларгача оширилиб, 8,3 минг долларгача қисмидан гаров талаби олиб ташланди. Ислоом молияси бўйича қонун лойиҳаси доирасида 5 миллиард долларлик мабза яратилиши белгиланди. Аукцион орқали сотиб олинган ерлардан ҚҚС бекор қилиниб, бўлиб тўлаш муддати тоифасига қараб 3 йилдан 10 йилгача белгиланди. 16 турдаги лицензия бекор қилиниб, бизнес 29,2 миллион доллар тежади.

2025 йил (V очиқ мулоқот, Янги Тошкент): юз минглаб яқка тартибдаги тадбиркор ва миллионлаб ўзини ўзи банд қилган фуқаролар учун 2030 йилгача махсус кулай режим жорий қилинди. Президентимизнинг тегишли фармонига асосан, 2026 йил 1 январдан “Бизнесни 15 дақиқада очиш” тизими йўлга қўйилди (рўйхатдан ўтиш билан бир вақтда ЭРИ олиш, банк ҳисоби, ҚҚС гувоҳномаси, касса машинасини рўйхатга олиш каби 7 та хизмат бирданга кўрсатилади). Йиллик айланмаси 83 минг долларгача бўлган субъектлар учун айланма солиғи 4 фоиздан 1 фоизга туширилди.

2025 йил якунларига кўра, республика-мизда бир йилда 82,4 мингта янги субъект яратилди. Кичик бизнеснинг ЯИМдаги улуши 52,2 фоиз, экспортда 36,6 фоиз, саноатда 28,5 фоиз, қурилишда 75,6 фоиз, савдода 83 фоиз ва хизматлар соҳасида 47,2 фоизни ташкил этди.

Текширишларга 3 йиллик мораторий

2026 йилнинг 18 август куни қадимий ва навқирон Хива шаҳрида бўлиб ўтган VI очиқ мулоқот давлат ва тадбиркор ўртасидаги ишончини мутлақо янги поғонага кўтарган тарихий воқеа бўлди. Тадбирда залда 500 га яқин тадбиркор бевосита, республикамизнинг барча туманларидаги студиялардан 25 мингта яқин ишбилармон иштирок этди. Бугунги кунда юртимизда фаолият кўрсатаётган 1 миллион 200 мингдан зиёд бизнес ҳамжамияти иқтисодиётимизнинг асосий таянчидир.

Мулоқотга тайёргарлик кўриш учун 15 майдан бошлаб 50 дан ортиқ вазирлик ва

идора вакилларида иборат республика штаби 24/7 режимида узлуксиз ишлади. Келиб тушган 6 мингта яқин мурожаатнинг 4,2 мингдан ортиғи ижобий ҳал этилди, 1,8 мингтаси назоратга олинди.

Кичик бизнес учун энг қувончли янгилик — инсон ҳаёти ва соғлиғига хавф туғдирмайдиган кичик тадбиркорлик субъектлари фаолиятини текширишга янги 3 йиллик қатъий мораторий эълон қилингани бўлди.

Бу қарор чуқур таҳлилларга асосланган: 2018-2020 йиллардаги мораторий даврида 2019 йилда 92,9 мингта янги кичик корхона очилиб, умумий сони 508,9 мингтага етган, бюджетта солиқ тушумлари 2018 йилда 43,6 фоиз, 2019 йилда 70,1 фоиз (92,2 триллион сўм) ўсган эди. Бироқ мораторий тугагач, солиқ текширувлари сони 2021 йилдаги 50,9 мингтадан 2025 йилда 96,4 мингтага чиқиб, мамлакатдаги ҳар 6 тадбиркордан бири текширувга дуч келган. Ўрганишлар 5 минг корхонанинг ярмидан кўлида йилга 2-3 марта, 21 фоизда эса 4 мартадан солиқ текширувлари ўтказилганини кўрсатди. Янги мораторий назорат идоралари фаолиятини жазолашдан тўлиқ профилактика ва ишончга асосланган тартибга солишга йўналтирди.

Ўрта ва йирик корхоналар ихтиёрий профилактик аудитдан ўтиб, камчиликларни бартараф этса, жаримага тортилмайди ва солиқ текшируви ўтказилмайди. Бундай корхоналарда йил давомида ўтказиладиган ҳар қандай такрорий текширув фақат ва фақат бизнес омбудсманнинг расмий рухсати билан амалга оширилади. Текширувларни бизнес-омбудсман билан келишиш механизми текширувларни хабардор қилиш тизимига ўттуғна қадар катта самара берган (масалан, 2019 йилда солиқ органлари киритган 1035 та текширув бюртумасидан 391 таси (37,8 фоиз), 2020 йилда 2336 тадан 978 таси (33,7 фоиз) асоссиз бўлгани учун бизнес омбудсман томонидан қатъий рад этилган).

“Сукут — розилик”

30 дан ортиқ лицензия ва рухсатнома бекор қилинди, 35 тасининг муддати 2-3 баробар қисқартирилди. Лицензия олиш бўйича тадбиркор аризаси рад этилган ҳар бир ҳолат бизнес омбудсман томонидан алоҳида текширилди ва асоссиз рад этган амалдорларга жазо муқаррарлиги таъминланади. Давлат хизматларининг 50 фоизига давлат органи муддатига жавоб бермаса, қарор тадбиркор фойдасига қабул қилинадиган “сукут — розилик” тамойили ишга тушади.

Давлат ва бизнес ўртасидаги низоларда судда айил исботланмагунча тадбиркор айбсиз ҳисобланади, унга молиявий жарима ёки таққик қўлаш тақиқланади. Саломатлик ва мулкка зарар етказмаган илк хатотик учун “биринчи хато учун оғоҳлантириш” берилиб, камчилиқни тўғришлашга 10 кун муддат ажратилади. Барча жарималар миқдори ўрттача 2 баробар камайитрилди, назорат органлари эса юқори суд инстанцияларида давлат божи тўлашга мажбур этилади.

VI очиқ мулоқотда эълон қилинган бошқа муҳим стратегик ташаббуслар ҳақида ҳам тўхталасак. Жумладан, янги бошлётганлар учун “Бизнес старт”, кенгаётганлар учун “Бизнес лифт” ва йирик сакраш учун “Бизнес юксалиш” дастурлари тақдим этилади. 10 миллиард сўмгача бўлган кредитларда гаров таъминотининг 75 фоизини давлат ва банклар “контр-қафолат” сифатида ўз зиммасига олади.

“10 минг корхона учун сунъий интеллект ҳамкор” дастури доирасида корхоналарга сунъий интеллектни жорий этиш харажатларининг 50 фоизи давлат томонидан қоплаб берилди. Рақамли ҳукумат марказидаги суперкомпьютер кластеридан бепул фойдаланиш йўлга қўйилиб, йилга 1 триллион сўмдан ортиқ даромадли 50 та корхона халқаро IPO бозорларига чиқарилади.

Хулоса қилиб айтганда, мамлакатимизда бизнес муҳитини яхшилаш йўлидаги ислохотлар бутун сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди. Энг муҳими, тадбиркор давлат сиёсатининг шунчаки объекти эмас, балки уни шакллантиришда бевосита иштирок этадиган ҳамкорга айланди. Президентимизнинг тадбиркорлар билан очиқ мулоқоти эса муаммоларни ешитиш ва ҳал этишининг бир маргалик тадбиридан барқарор ва таъсирчан институтга айланиб бормоқда.

Йиллар давомида тўпланган тажриба кўрсатдики, бизнес учун энг катта рағбат фақат имтиёз ёки энгиллик эмас, балки қонун устуворлиги, давлат билан очиқ мулоқот ва эртанги кунга ишончдир. Шу маънода, бутунти ислохотларнинг бош мезони ҳам аниқ: тадбиркор қанчалик эркин ва ишонч билан фаолият қилса, иқтисодиёт шунчалик барқарор ва рақобатбардosh бўлади.

Таянч нуқта

ИНСОН ҚАДРИНИ УЛУҒЛАШ

МАҲАЛЛАДАН БОШЛАНАДИ

Жорий йилнинг юртимизда “Маҳаллани ривожлантириш ва жамиятни юксалтириш йили” деб эълон қилингани кўплаб хайрли ишларга сабаб бўлмоқда. Хусусан, Амударё туманининг Қум ёп маҳалласида ҳам кенг кўламли ишлар бажарилмоқда. Ҳозир маҳаллада 1860 оила яшайди.

Қум ёп маҳалласи хотин-қизлар фаоли Роза Қонарбаева ҳудуддаги барча хонадонлар ҳолатини чуқур ўрганмоқда. Шу аснода ногиронлиги бўлган шахслар, кам таъминланган оилалар, боқувчисини йўқотган ҳамда ёлғиз яшайтган кексалар ҳолидан мунтазам хабар олинапти.

— Оилалардаги ижтимоий-маънавий муҳитни янада самарали ўрганиш учун “Нурунийлар” ва “Қайоналар кенгаши” каби жамоатчилик тузилмалари ташкил этилган. Бу кенг жамоатчиликнинг маҳалла ҳаётида фаол иштирок этишига хизмат қилмоқда. Қолаверса, жамият тараққиётида кўп йиллик ҳаётий тажрибага эга нурунийларнинг ўрни беқисс. Масалан, маҳалламиз фахри Оригул Йўлдошеванинг ҳаёт йўли ёшларга ўрнак

бўлмоқда, — дейди Роза Қонарбаева. — Ёш авлод тарбияси ва оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш мақсадида маҳалла раиси ва фаоллар билан хонадонлардан хабар оляпти. Шу тариқа ёш оилаларнинг яшаш тарзи билан яқиндан танишиб, зарур маслаҳатлар берилляпти.

Бугун маҳаллада фарзанд тарбиясига салбий таъсир кўрсатаётган ота-оналар билан қатъий иш юритилляпти. Худудда эрта турмуш, жияноятчилик каби турли кўнгилсиз ҳолатларнинг олди олинмоқда. Бу жараёнда маҳалладаги Бахтиёр Бекниязов ва Моможон Казакбаева оиласи ҳам ёшлар учун намуна бўляпти. Нафақадаги бу фахрий ўқитувчилар уйда бекор ўтирмай, томорқасида турли экинлар етиштириб, мўл ҳосил олмақда.

Ҳа, қишлоқ шароитида томорқа аҳолининг энг муҳим даромад манбалари-дан. Маҳаллада яшовчи яна бир онахон Пардагул Ғойипова ҳам ёши улуглигига қарамай, томорқасидан унумли фойдаланиб, барчага меҳнатсеварлик намунасини кўрсатиб келмоқда.

— Жамиятга хотин-қизларнинг ўрнини мустаҳкамлашда оилавий тадбиркорлиқни ривожлантириш гоят катта аҳамият касб этади. Иш билан таъминланган, доимий даромад манбаига эга аёл жамиятнинг энг фаол аъзосига айланади, — дейди Роза Қонарбаева. — Маҳалламизда истиқомат қилувчи Тўлғаной Бозорбаева тикувчилик чеҳи ташкил қилди. У аҳолига сифатли хизмат кўрсатиб, ёшларга хунар ўргатмоқда. Маҳалламиздаги яна бир намунали

оила Шодиёр Шерманов ва Сайёра Қурбаниязованинг қизи ҳам ўз бизнесини муваффақиятли йўлга қўйиб, ёшларга хунар ўргатмоқда.

Албатта, ҳар қандай ўсиш ва ўзгариш замирида инсон саломатлиғи туради. Шу боис, маҳаллада бу борадаги ишларга ҳам жиддий эътибор қаратилмоқда. Аҳоли, айниқса, аёллар саломатлиғи ҳақида гап кетганда ҳудудда соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш ишларини ҳам алоҳида қайд этиш жоиз. Айниқса, ҳомилдор аёллар ва ёш оналарга эътиборни кучайтириш бора-сидаги тарғибот ишлари самара бермоқда. Жорий йилнинг дастлабки 6 ойида маҳаллада 65 та туғилиш қайд этилган. Патронаж ҳамшираларнинг мунтазам назорати натижасида оналар ва болалар ўлимига умуман йўл қўйилмаган. Тиббий хизмат қамровини кенгайтириш мақсадида туғиш ёшидаги 880 нафар аёл чуқурлаштирилган тиббий қўрқдан ўтказилган. Қум ёп маҳалласидаги кенг қамровли ишлар оилалар мустаҳкамлиги, ёшларнинг соғлом ва баркамол бўлиб камол топишига хизмат қилмоқда.

Минажатдин ҚУТЛИМУРАТОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ИСТИҚЛОЛНИНГ КЎРИНМАС ҚАЛЪАСИ

Бегдавлат АЛИЕВ,
фалсафа фанлари доктори,
профессор

Бугунги глобаллашув даврида дунё тобора яхлит бир маконга айланиб бормоқда. Давлатлар ва халқлар ўртасида иқтисодий, сиёсий, маданий ва ахборот алоқалари мисли кўрилмаган даражада кенгаймоқда. Шундай шароитда давлатнинг ўз тараққиёт йўлини мустақил белгилаши, миллий манфаатларини ҳимоя қилиши ва ташқи имкониятлардан оқилона фойдаланиши алоҳида аҳамият касб этади.

Бугун мустақиллик тушунчаси ҳам табиий равишда янги мазмун ва ўлчамлар билан бойимоқда. Илгари мустақиллик, аввало, давлатнинг сиёсий эркинлиги, ҳудудий яхлитлиги, чегаралар дахлсизлиги ва ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи билан изоҳланган бўлса, энди глобаллашув ва ахборот технологиялари жадал ривожланаётган шароитда унинг мазмуни анча кенгайди. Зеро, давлатнинг ташқи жиҳатдан мустақил бўлиши билан бирга ички барқарорлиги, иқтисодий салоҳияти, ахборот хавфсизлиги, маънавий имунитети ва аҳолининг мустақил фикрлай олиши ҳам мустақилликнинг муҳим кўрсаткичларига айланмоқда.

Мустақиллик фақат ташқи таъсирдан холи бўлиш эмас, балки ички жиҳатдан мустаҳкам бўлиш, ўз қадриятларига таяна олиш ва келажагини ўзи белгилаш қобилиятидир. Агар инсон ўз фикрини бошқаларнинг тайёр қарашларисиз шакллантира олса, ахборот оқимида ҳақиқатни ёлғондан ажрата билса, ўз миллий ва умуминсоний қадриятларини англаб, уларга содиқ қолган ҳолда замонавий дунё билан ҳамоҳанг яшаса, бу ҳам мустақилликнинг янги, замонавий кўринишидир.

Аввало, мустақилликнинг аҳамиятини унинг инсон ҳаётидаги амалий ифодаси, айниқса, сўнгги ўн йилликда жамиятимизда юз берган ўзгаришлар мисолида кўриш мумкин. Зеро, истиқлолнинг ҳақиқий қиймати фақат сиёсий ва тарихий тушунчалар билан эмас, балки оддий инсоннинг ҳаётида пайдо бўлган янги имкониятлар, унинг орзу ва мақсадларини рўёбга чиқариш имкони билан ҳам ўлчанади. Бунга таълим соҳасидаги ўзгаришлар яққол мисол бўла олади.

Бир вақтлар олий таълимга кириш масаласи кўпчилик оилалар учун жиддий муаммо,

катта рақобат ва турли ноаниқликлар билан боғлиқ эди. Бугун эса олий таълим қамровининг кенгайиши, янги олий таълим муассасалари ва таълим йўналишлари кўпайиши, грант ва бошқа имкониятлар олиши туфайли бир оилада бир неча фарзанднинг турли олийгоҳларда таҳсил олаётгани тобора оддий ҳолга айланмоқда. Бу шунчаки статистик ўзгариш эмас, аксинча, оиланинг, жамиятнинг ва энг муҳими, инсоннинг келажақ ҳақидаги тасаввuri ўзгараётганидан далолат.

Айниқса, қизларнинг таълим олиши ва касбий фаоллиги борасидаги ўзгаришлар жамиятдаги тафаккур янгиланишининг муҳим кўринишларидан. Илгари айрим ҳудудларда “Қиз болага ўқининг нима кераги бор?” қабилидаги қарашлар учраган бўлса, бугун минглаб қизларимиз тиббиёт, ахборот технологиялари, ҳуқуқ, муҳандислик, иқтисодиёт ва бошқа замонавий соҳаларни танлаб, ўз касбий келажагини мустақил белгиламоқда. Бу жараён нафақат хотин-қизларнинг ижтимоий мавқени ўзгартирмоқда, балки бутун жамиятнинг инсон капитали ва интеллектуал салоҳиятини бойитмоқда.

Энг муҳими, таълимдаги бундай ўзгаришлар бир авлоднинг эмас, кейинги авлодларнинг ҳам тақдирига таъсир қилади. Олий маълумотли, касб эгаси бўлган қиз нафақат ўз ҳаёти учун янги имкониятлар яратиш барбарада фарзандларининг таълими, дунёқарashi ва келажагига ҳам бошқача таъсир кўрсатади. Шу маънода, мустақилликнинг мазмунини фақат давлат миқёсидаги катта воқеалардан эмас, балки бир оиланинг фарзандига таълим бериш имконияти кенгайгани, бир қиз ўз орзусидаги касбини танлай олгани, бир ёш ўрмушчи билан жамиятда ўз ўрнини топаётгани каби оддий, ammo ҳаётий мисоллар орқали ҳам англаш мумкин.

Мустақилликнинг инсон ҳаётидаги амалий қийматини иқтисодий эркинлик ва меҳнат билан ўз келажагини куриш имконияти орқали ҳам яққол кўриш мумкин. Илгари оддий дўкон очиш, кичик ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ёки ўз бизнесини бошлаш кўпчилик учун катта таваккал ва турли тўсиқлар билан боғлиқ эди. Бугун тадбиркорлиқни бошлаш учун имкониятлар анча кенгайди. Айниқса, рақамли технологиялар бу жараёнга янги мазмун олиб кирди. Энди тадбиркорга ҳар доим ҳам катта бино ёки йирик ишлаб чиқариш майдони шарт эмас. Ўй шароитида бошланган кичик иш онлайн савдо, ижтимоий тармоқлар ва электрон платформалар орқали кенг бозорга чиқиши мумкин.

Масалан, оддий тикувчиликдан иш бошлаган тадбиркор қизни тасаввур қилайлик. У ишни дастлаб ўз уйида бир нечта буюртмани бажаришдан бошлаши, кейин давлат тақдим этаётган имтиёзли молиявий кўмак, касбий ўқув ва тадбиркорлик дастурларидан фойдаланиб, фаолиятини кенгайтириши мумкин. Натияжада кечатгина уй шароитида ишлаган бир инсон бугун бир неча кишини иш билан таъминлайдиган кичик цех эгасига айланади.

Бу ерда гап фақат битта тадбиркорнинг муваффақияти ҳақида эмас. Асосий жиҳат бир инсоннинг имконияти кенгайиши ортдан бир нечта оиланинг даромади, бир маҳалланинг иқтисодий фаоллиги ва жамиятнинг умумий фаровонлиги ўзгарганида. Демак, мустақилликнинг замонавий мазмуни инсоннинг нафақат сиёсий, балки иқтисодий жиҳатдан ҳам ўз имкониятини рўёбга чиқара олишида намоён бўлмоқда.

Энг муҳими, бу ўзгаришлар қуруқ рақамлар ёки расмий ҳисоботлардагина эмас, балки инсонларнинг реал ҳаётида, фарзандлар тақдирини, оилаларнинг турмуш даражасида ва жамиятнинг кундалик қиёфасида ўз аксини топмоқда. Шу маънода, сўнгги ўн

йиллик мамлакат ҳаётидаги ўзгаришлар билан бирга миллионлаб одамларнинг шахсий тақдирига таъсир кўрсатган амалий давр сифатида баҳоланади.

Бироқ ҳаёт фақат ютуқлардан иборат эмас. Жамият тараққиётида имкониятлар қанчалик кенгаймасин, улар билан бирга янги масъулият ва хавфлар ҳам пайдо бўлади. Бугун кундалик ҳаётимизда кузатилаётган ижобий ўзгаришлар қаторида жамиятнинг маънавий барқарорлиги, миллий ўзлик ва авлодлар ўртасидаги қадриятлар узвийлигига таъсир кўрсатиши мумкин бўлган айрим салбий ҳолатлар ҳам намоён бўлмоқда.

Эл-юрт тақдирига бефарқлик, жамият муаммоларига “Бу менинг ишим эмас” деган муносабат, миллий қадриятларга лоқайдлик, оила ва фарзанд тарбиясида масъулиятнинг сусайиши — булар бир қарашда алоҳида-алоҳида ҳолатдек кўриниши мумкин. Аммо

уларнинг барчаси бир нуқтада туташади: инсоннинг жамият ва ўз тақдирини олдидаги масъулияти сусайиши.

Айниқса, ахборот оқими низоҳатда тезлашган, рақамли платформалар инсон ҳаётининг ажралмас қисмига айланган бугунги шароитда бу масала янада долзарб тус олмақда. Инсон бир вақтинг ўзида миллий қадриятлар, оилавий тарбия ва маҳаллий ижтимоий муҳит билан бир қаторда турли маданиятлар, қарашлар, ғоялар ва ҳаёт тарзларининг кучли таъсирида яшамоқда. Инсон нимани қабул қилиши, нимани рад этиши ва қайси қадрият-

ни ўз ҳаётининг маънавий мезони сифатида танлаши тобора муҳим масалага айланмоқда. Шу бос, бугун жамият олдида турган вазифа ўзгаришларнинг ўзи билан чекланиб қолмай, уларнинг инсон маънавиятига қандай таъсир кўрсатаётганини ҳам англашдан иборат.

Ижтимоий тармоқлар жамият ҳаётининг ажралмас қисмига айланган бугунги шароитда мамлакатимизда юз бераётган воқеа-ҳодисаларни муҳокама қилиш маданияти ҳам алоҳида эътибор талаб этмоқда. Зеро, ижтимоий тармоқлар фақат ахборот тарқатиладиган майдон эмас, балки жамоатчилик фикри шаклландиган, одамлар ўз муносабатини билдирадиган ва муайян масалаларга нисбатан ижтимоий позиция вужудга келадиган катта майдонга айланди. Бу эса ҳар бир фикр, ҳар бир изоҳ ва тарқатилган ҳар бир ахборотнинг жамият қайфиятига таъсирини оширмоқда.

Албатта, танқидий фикрнинг ўзи жамият учун хавф эмас. Аксинча, соғлом танқид тараққиётнинг муҳим омилларидан. Муаммони кўра билиш, камчиликни очик айтиш, масъулардан жавоб талаб қилиш ва жамоатчилик манфаатини ҳимоя қилиш фол фуқаролик позициясининг муҳим кўринишидир. Аммо танқид факт, таҳлил ва масъулиятдан узилиб, ҳиссиёт, бирёқлама хулоса ёки атайлаб кескинлаштириш воситасига айланса, унинг ижтимоий қиймати ўзгаради.

Бугун айрим ҳолатларда воқеанинг моҳиятини англашдан кўра, унинг энг салбий

жиҳатини ажратиб кўрсатиш, муаммонинг сабабларини таҳлил қилишдан кўра айбдор излаш, ҳатто ижобий натижадан ҳам салбий хулоса чиқаришга интилиш кузатишмоқда. Бундай ёндашув эса воқеликни холис баҳолаш имкониятини чеклаб, жамоатчилик қайфиятида ишончсизлик ва салбий муносабатларни кучайтириши мумкин.

Айниқса, рақамли муҳитда ахборотнинг тез тарқалиши бу масалани янада долзарб-лаштиради. Бир инсоннинг текширилмаган фикри ёки ҳиссиёт билан ёзилган муносабати қисқа вақтда минглаб одамларга етиб бориши мумкин. Шу сабабли бугун ахборотни қабул қилиш маданияти билан бир қаторда уни тарқатиш маданияти ҳам муҳим. Одамлар “Мен бу хабарни тарқатсам, оқибати қандай бўлади?” деган оддий саволни ўзига ўзи беришни ўрганиши керак.

Ачинарлиси, бундай муҳитда мамлакат, унинг келажаги ва жамият ҳаёти ҳақида енгил-ели, умумлаштирилган ва бир ёқлама хулосалар ҳам кўпаймоқда. Айрим фикрлар реал воқеликни чуқур таҳлил қилишдан кўра, ахборот хуружи таъсирида шаклланган тасаввурларга яқинлашмоқда.

Бундай ёндашувларнинг хавфи шундаки, улар ташқи босим ёки очик таъсирдан фарқли равишда инсон онги ва тафаккури орқали секин, ammo чуқур таъсир кўрсатиши мумкин. Айниқса, ҳаётга энди кириб келаётган, ахборотни саралаш тажрибаси ҳали етарли бўлмаган ёшлар турли фикр ва қарашларни осонгина ҳақиқат сифатида қабул қилиши эҳтимолдан холи эмас.

Шу бос, ёшларнинг ахборотни танқидий таҳлил қилиш, манбани текшириш ва ҳар бир фикр ортдаги мақсадни англаш кўникмасини шакллантириш тобора муҳим аҳамият касб этмоқда. Акс ҳолда, бир ёқлама ва салбий қарашлар ёшлар онгида ўз жамияти, миллиати ва келажагига нисбатан асоссиз ишончсизлик пайдо қилиши мумкин. Бугунги вазифа ёшларни ахборотдан ҳимоя қилиш

жамиятда ўзаро ишонч ва масъулиятни мустаҳкамлашди.

Дахлдорлик фақат фаол ҳаракат эмас, аввало, ҳушёрликдир. Яъни инсон ўзи жамиятда кечаётган жараёнларга бефарқ бўлмаслиги, уларни англаш, таҳлил қилиш ва холис баҳолашга интилиши керак. Чунки англалмаган воқелик инсон онгида осонгина бошқа бировнинг талқинига айланади, англаган воқелик эса инсоннинг ўз позициясини шакллантириш имконини беради.

Кузатишимча, бугун дунёдаги қўлпаз зидиятлар замирида ишонч инқирози ётибди. Инсоннинг инсонга, жамиятнинг ўз имконияти ва келажагига ишончи сусайгани сари ички бирдамлик заифлашади. Бундай муҳитда турли ташқи таъсирлар учун жамият қайфиятига таъсир ўтказиш осонлашади.

Мустақилликни асраш фақат давлат институтларининг вазифаси эмас. У ҳар бир фуқаронинг ички позицияси, масъулияти ва дахлдорлик ҳисси билан ҳам мустаҳкамланади. Ўзини жамият ва мамлакат келажагига дахлдор деб билган инсон ахборотни ҳам, воқеликни ҳам шунчаки қабул қилмайди, уни таҳлил қилади, солиштиради ва ўз хулосасини чиқаради. Бефарқлик эса инсонни тайёр қарашлар ва ташқи таъсирлар олдида заифлаштиради.

Базан ўйлаб қоламиз: мустақилликни йўқотиш доимо катта сиёсий воқеа, кескин бурилиш ёки очик инқироз шаклида намоён бўладими? Аслида, ҳар доим ҳам ундай эмас. Базан у инсон ва жамият онгидаги сезилмас ўзгаришлардан бошланади. Аввало, фикр мустақиллиги сусаяди. Кейин ўз позициясига ишонч заифлашади. Охириқибат жамият ўзининг аниқ мақсади ва умумий йўналишини йўқота бошлайди. Шу маънода, мустақилликнинг энг муҳим қафолатларидан бири мустақил фикрлайдиган ва ўз қарорининг масъулиятини ҳис қиладиган фуқародир.

Бугунги энг муҳим вазифалардан бири жамиятда дахлдорлик маданиятини шакллантириш. Бунга фақат қонун ёки таълим орқали эмас, аввало, ҳаётий намуна орқали қарор топтириш мумкин. Боладан каттагача инсон атрофидаги муносабат, масъулият ва адолат муҳитини кўриб, шунга қараб ўз қарашини шакллантиради. Агар жамиятда дахлдорлик қадрланса, у авлоддан авлодга ўтади. Бефарқлик одатга айлansa, уни бартараф этиш тобора қийинлашади.

Бир сўз билан айтганда, глобаллашув инсоният олдида беқиёс имкониятларни очиб бераётган бир пайтда инсон ва жамият зиммасига янада катта маънавий ҳамда интеллектуал масъулият юклямоқда. Дунё билан қанчалик очик муносабатда бўлмайлик, ташқи алоқалар қанчалик кенгаймасин, ўзигимиз, мустақил фикримиз ва ички бирлигимизни сақлаш барқарор тараққиётнинг муҳим шартларидан бўлиб қолаверади.

Зеро, мустақилликнинг энг ишончли қалъаси чегараларда эмас, аввало, инсон онгида қурилади. Уни мустаҳкамлайдиган куч эса дахлдорлик. Ўз ҳаёти, оиласи, жамияти ва юрти келажагига дахлдорлиқни ҳис қилган инсон бефарқ томошабин бўлиб қолмайди. У ахборотни саралайди, воқеликни таҳлил қилади, муаммодан қочмайди ва ўзгаришларга ўз ҳиссасини қўшишга интилади.

Шу маънода, мустақилликни асраш фақат унинг тарихини ёд этиш эмас, уни ҳар қуни ўз масъулиятимиз, тафаккуримиз ва амалий ҳаракатимиз билан мустаҳкамлаб боришдир. Бугунги авлоднинг энг катта буричи ҳам ана шунда: бизга мерос мустақиллиқни шунчаки сақлаб қолиш эмас, “бу менинг ишим эмас”, демайди ва ўз фуқаролик позициясини очик намоён этади. Бундай дахлдорлик муҳити

Дилноза ҒАНИЕВА,
техника фанлари доктори

Президентимиз 28 август куни истиқлол шодиёнаси муносабати билан ўтказилган байрам тадбирида сўзлаган нутқида айни жиҳатларга тўхталар экан, ўттиз беш йиллик мустақил тараққиёт йўли халқимизга муҳим бир ҳақиқатни ўргатганини — халқ ва давлат ягона мақсад йўлида бирлашиб, астойдил ҳаракат қилса, забот этиб бўлмайдиган марра-нинг ўзи йўқлигини таъкидлади. Маскур ғоя, шубҳасиз, бугунги тараққиётимизнинг ҳам маънавий таянчидир.

БИЛИМ ВА МАЛАКА – РИВОЖЛАНИШ КАЛИТИ

Муносабат

Бундан ўттиз беш йил муқаддам халқимиз ўз хоҳиш-иродаси ва қатъияти билан давлат мустақиллигини қўлга киритганини шукр ва ифтихор билан эслаймиз. Истиқлол туфайли миллий давлатчилигимиз мустаҳкамланди, она тилимиз, тарихимиз, маънавий қадриятларимиз ва буюк аجدодларимиз меросига муносабат янги босқичга кўтарилди. Энг муҳими, Ўзбекистон ўз тараққиёт йўлини мустақил белгилайдиган, халқаро майдонда ўз овози ва позициясига эга мамлакатга айланди.

Давлатимиз раҳбари, шунингдек, таълим соҳасидаги ўзгаришларга алоҳида эътибор қаратади. Бугун олий таълим муассасаларида таҳсил олаётган талабалар сони 1 миллион 600 мингга етгани қайд этилди. Талабаларнинг яримдан кўпини хотин-қизлар ташкил этмоқда. Президентимиз бунга Учинчи Ренессансинг ўзига хос қиёфаси сифатида баҳолаб, билимли қиз — билимли оила, билимли авлод ва маърифатли жамият эканига ургу берди. Келгуси йилларда эса камида

10 та университетимизни дунёнинг энг етакчи олийгоҳлари 1000 талабига киритиш мақсад қилиб олинди. Бу вазифа, ўз навбатида, олий таълим муассасалари зиммасига таълим сифати, илмий салоҳият, халқаро ҳамкорлик ва бошқарув самарадорлигини янада ошириш бўйича катта масъулият юкляйди.

Шунингдек, давлатимиз раҳбари “Биз таълим билан бир қаторда илм-фан, замонавий технология ва инновацияларни ҳам тараққиётимизнинг ҳал қилувчи омил деб билимиз”,

дея таъкидлади. Бу фикр бугунги глобал рақобат шароитида мамлакатимизнинг қайси йўлдан боришини аниқ кўрсатиб турибди. Жумладан, АТ, сунъий интеллект ва креатив иқтисодиёт йўналишларига янги суръат бериш орқали 10 миллион ёшни рақамли ин-

дустрия ва келажақ касбларига олиб кириш мақсади белгиланган. Демак, университетларда яратилаётган билим реал иқтисодиёт ва ишлаб чиқариш эҳтиёжлари билан уйғунлашши, илмий ғоя эса имкон қадар амалий натижага айланиши зарур.

Интилувчан ва тиришқоқ ўғил-қизларни қўллаб-қувватлаш учун ҳар йили 20-25 триллион сўм маблағ йўналтирилаётгани ҳам беъиз эмас. Халқаро ҳам олимпиадалари, танлов ва фестивалларда юқори натижаларга эришаётган ёшларимиз янги Ўзбекистон юлдузлари ва келажақ бунёдкорлари сифатида эътироф этилмоқда. Бундай юксак ишонч ёшлар учун ҳам катта масъулият ва шараф бўлмоғи лозим.

Зотан, Президентимиз мамлакатимиз тараққиётининг мутлақо янги даврига қадам қўяётганини, келгуси ўн йиллик Ўзбекистон учун миллий юксалиш даври бўлишини таъкидлади. Шу мақсадда инсон қадрини янада юксалтиришга қаратилган еттига миллий дастур амалга оширилиши белгиланди. Уларнинг биринчиси билим ва малакани келгуси тараққиётимизнинг асосий капиталига айлантиришга қаратилган алоҳида диққатга молик. Бу эса, энг аввало, ўзига ишонган, интилувчан ёшларнинг салоҳияти боғлиқ.

2026 йил 4 сентябрь, 183-сон

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

yuz.uz_news yuz.uz_news

Акром МАЛИК,
филология фанлари бўйича фалсафа доктори

Инсон ватан ва халқ ташвишидан, диёнат ва адолат ғамидан йироқда яшаши мумкин эмас. Кимки элнинг мусибатидан йиғламаса, одамлар азобидан изтироб чекмаса ёки юртнинг байрамидан севинмаса, улуснинг ютуғидан қувонмаса, унинг одамлилигида жуда катта бўшлиқ мавжудлиги аниқ. Тирик инсонгина миллат ва давлат, эл ва улус билан бирга яшайди. Одамларнинг ғами сабабли ғам чекиб, севинчлари сабабли шодланади. Чунки бундай туйғу фитрий туйғулардан бири

бўлиб, кишининг ўз уйи, кўчаси, маҳалласи, қишлоқ ёки шаҳрини севиши, шу ерда одамлар билан қалби пайвандлашиб кетиши одамлилик тақозосидир.

Бундан келиб чиқадики, бугун ўлкамизда яшаётган ҳеч ким миллат ва давлатнинг бирор кунин, бирор ишига бефарқ бўлиши мумкин эмас. Айниқса, бу байрам бўлса, бўлиб ҳам Мустақиллик байрами бўлса, мутлақо бошқа моҳият, бошқа бир аҳамият касб этади.

Куни кеча мустақиллигимизни ўттиз бешинчи марта байраму шодиёна қилиб нишонладик. Байрамнинг ўзгача руҳияти ва қувват билан ўтгани ҳар бир қалб ва ақл эгасига маълум. Давлатимиз раҳбари иштирокидаги энг катта тантана, асосан, икки қисмдан иборат бўлди: Президентимиз нутқи ҳамда байрам тадбири. Байрам намоиши эса аниқ ва равшан икки қисмга ажралди, назаримизда: биринчи қисм ватанимиз тарихидаги давлатлар зикр этилди ва уларнинг байроқлари ҳилпирлади, кечмишимиз ҳикоя қилинди. Мустақил янги Ўзбекистон уч минг йиллик давлатчилигининг давомчиси экани кўрсатилди. Иккинчи қисм замонавий хонанда ва бошқаларнинг чиқишларидан иборат бўлди.

Президентимизнинг байрамда сўзлаган тарихий нутқи 35 йилликнинг, балки охириги 10 йилликнинг халқ олдидаги ҳисоботи бўлиши билан бирга давлат сиёсатининг келгуси йиллардаги йўналишларини белгилаб берадиган концепцияга айланди. Унинг моҳиятини бир қанча муҳим тезисларга ажратган ҳолда чуқурроқ аниқлаш мумкин. Хусусан, биринчи асосий тезис мустақиллик ғоясининг асосидан иборат бўлиб, у ўзига хос фалсафий мазмунга ҳам эгадир. Яъни Президентимиз мустақиллик неъматини берган Парвардигоримизга чексиз шукроналар бўлсин дея истиқлол неъматини, аввало, Яратганнинг инъоми эканини таъкидлади. Агар у қодир қилмаганда эди, бу неъматга эришмоқ мумкин бўлмади. Ушбу ёндашув давлат мустақиллиги ҳақидаги эътиқоднинг ўзига аждоқларимиз сунган пойдевор билан бирлигини ва мустақамлигини ифодалайди.

Иккинчи фалсафий нуқта шундаки, истиқлол бунёдкори ва мустақиллик ютуқлари

муайян шахс ёки гуруҳга тегишли дея талқин этилмади. Балки истиқлолимиз ижодкори ва ҳақиқий бунёдкори халқ экани таъкидланиши, барча галаба ва ютуқлар халқнинг салоҳияти ҳамда интилишлари маҳсули ҳисобланиши эътироф этилиши халқ давлатнинг асоси ва илдизи, давлат эса элнинг ҳимоячиси, хизматкори ва раҳбари экани ҳақидаги ҳақиқатни юзага чиқаради.

Учинчи муҳим масала давлат ва халқнинг бирлашуви фалсафасидир. Давлат ва халқ жиспслиги, ўзаро ишончи ҳар қандай зафарнинг калити ва бошланиш нуқтаси бўлиб, бу икки куч ажралса, ҳеч бир мақсад ҳосил бўлмайди.

Тўртинчи аҳамиятли жиҳат, янги Ўзбекистон давлати ва халқи буюк тарихнинг меросхўри ҳамда улуг давлатлар, улкан шахсиятларнинг вориси эканининг эслатмасидир.

Нутқнинг бешинчи қисми амалга оширилган ишлар таҳлилидан иборат бўлиб, унда Президентимиз мажбурий меҳнатга барҳам берилгани, иқтисодий ўсиш натижалари,

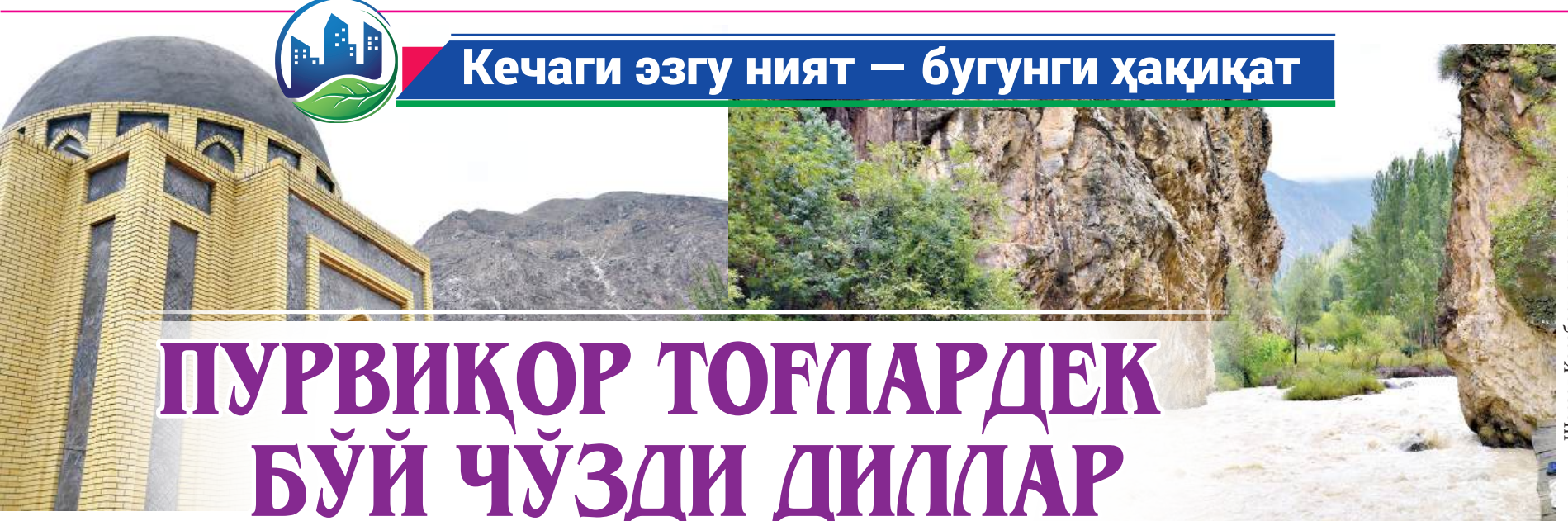
камбағалликка қарши кураш, ёшларнинг сифатли таълим олиши, тиббиётга берилаётган эътибор, маънавиятнинг қўллаб-қувватланиши ҳамда спортдаги ютуқларни таъкидлаб ўтди.

Нутқнинг олтинчи қисмида истиқболдаги ишларнинг асосий йўналиши ва ғоялари эълон қилинди. Бунда таълимни яхшилаш, тиббиётни ривожлантириш, иқтисодиётда барқарор ўсиш, табииоти сифатли ҳимоя қилиш, судлар мустақиллиги ва қонун устуворлигини мустаҳкамлаш, маҳалланинг ҳаётида амалий ўрнини кучайтириш, шунингдек, Ўзбекистон нуфузини тинчлик, дўстлик ва бағрикенглик тамойиллари асосида юксалтириш бош мақсад сифатида кўрсатилди.

Албатта, таъриқ нутқлари, биринчи галда, сиёсий аҳамияти ҳодисадир, лекин Ўзбекистон Президентининг ушбу нутқи ҳаёт ҳақиқатларининг кўзгуси экани билан ҳам таъсирчанлик касб этди. Ҳақиқатан, юртимизда охириги ўн йилда рўй бераётган жадал ривожланиш — одамлар ҳаёти фаровонлашгани, ишлаб чиқариш ва савдо-тижорат ўсгани, энг

асосийси, давлат идораларининг халқ билан ишлаётгани ҳамда бирор муносабатнинг четда қолмаётганини рад этиб бўлмайди. Биргина бу тасниф билан барча ютуқларни қамраб олиш имконсиз экани табиий.

Ярқ этиб кўриниб турган ҳақиқатлардан бири халқ руҳи кўтарилгани ҳамда халқда чиндан жипслашиш аломатлари пайдо бўлганидир. Президентимиз бутун куч-қуввати, истеъдоди ва салоҳияти билан одамларни бирлаштиришга, уларнинг ухлаб ётган қобилият ва имкониятларини уйғотишга тиришмоқда. Шахсий кузатув ва ҳулосамга кўра, Президентимиз мамлакатимиздаги ҳар бир инсоннинг тақдири ва қисмати ҳақида қайғуриб ишламоқда. Ҳеч кимнинг дилини огритмасликка, айни пайтда ишларни аниқ ва тизимли йўлга қўйишга, уйғок назорат билан мақсадга эришишга интиломоқда. Яъни сиёсий бошқарувда бўлсин, қарорлар ижросини таъминлашда бўлсин, вазифаларни тақсимлашда ёки пиروларда муқофотлашда бўлсин — барчасида теран ҳикмат намоён бўлмоқда. Президентимиз сиёсий устунолигини

Кечаги эзгу ният — бугунги ҳақиқат

Пурвиқор тоғлардек
бўй чўзди диллар

Пурвиқор тоғлар бағрида жойлашган Шохимардон қишлоғи ўзига хос оҳанрабо, таровати билан ажралиб туради. Бетақорр табиати, зилол суви, тоза хавоси, Оксув ва Кўксув сойлари, мағрур арчазорлари дилингишга ҳузур бағишлайди. Танангиз роҳатланиди, руҳингиз енгил тортиб, мусаффо хаводан тўйиб-тўйиб нафас оласиз.

Кейинги йилларда Ўзбекистоннинг очик дўстона сиёсати сабаб қўшни давлатлар билан муносабатлар тубдан яхшиланди. Хусусан, Қирғиз Республикаси билан алоқаларимиз мутлақо янги босқичга чиқди. Чегаралардан ўтиш тартиби соддалаштирилди, қўлайликлар яратилди. Бугун Шохимардон қишлоғи сари ошқикётган саёҳатчини зиёратчилар сафи тобора кенгаймоқда. Илгари бу анклав ҳудудга бориб келиш имконсиз эди. Ҳозир масалалар ҳал этилиб, аҳоли манфаати йўлида қўлайликлар яратилди. Халқимиз эса истиқболли лойиҳалар, бунёдкорликлар ҳақида тўлиб-тошиб гапирмоқда.

“Минг бор эшитгандан кўра, бир бор кўрган афзал” нақлига амал қилиб, дам олиш кунлари сўлим қишлоқ бўйлаб сафарга чиқдик. Шу ўринда бир гап: илгари бу ерга бориш учун фақат “Водил — Қадамжой” чегара пости орқали ўтилган. Энди Риштон, Кува-сой чегара ҳудудларидан ҳам бу жойларга бориб келиш мумкин.

“Риштон — Қайтмас” чегара постига етиб келганимизда соат миллари кундузги

12:00 га бонг урди. Нар и бурса, йиғирма дақиқада Қирғизистоннинг Қадамжой тумани ҳудудига ўтдик. Пиёда бўлганимиз боис, Қадамжой билан Шохимардонни боғловчи “Оқ қия” чегара постига қадар машина ёлладик. Бизга Қамолдин деган қирғиз ўғлини ҳамроҳлик қилди. Ҳайдовчи йиғит ҳушчақчақ, сўзсиз экан. Сўхбат билан бўлиб, икки чегара ораллигида қарийб 100 километр йўлни қандай босиб ўтганимизни ҳам билмай қолибмиз.

— Риштон туманидаги Ёйилма қишлоғида яқин қариндошларимиз яшайди, — дейди Қамолдин. — Ўзаро борди-келди муносабатларидаги қийинчиликлар, сунъий тўсиқлар туфайли 15 йил яқинларимиз билан дейдорлаша олмадик. Йўллар очилиб, оламнинг уйига меҳмонга борганимизда жиянинг танимаганман. Чунки туғилганидан буён кўрмаганимизда. Энди ҳаммаси яхши тарафга ўзгарди. Вақт, имкон бўлди дегунча, Ёйилмага меҳмонга борамиз. Қариндошларимиз ҳам тез-тез келиб туради. “Меҳр — кўзда”, деганлари рост экан.

“Оқ қия” чегара постидан ҳам ортиқча қийинчилик ва тўхталишсиз ўтиб, Шохимардонга етиб келганимизда соат миллари 14:00 ни кўрсатди.

— Бир неча йил аввал бу ерга саёҳатга келганимизда чегарадан ўтиш учун олти соат вақт сарфлагандик. Қайтишда ҳам шундай ҳолат таққорланган, бу ерга келмай қўйгандик. Мана кўз юмиб-очугунча манзилга етиб келдик. Қилса бўларкан-ку, — дейди

ҳайратини яшира олмаган ҳамроҳим. — Ўзбекистон фуқароларининг қўшни мамлакатда бўлиб туриш мuddати 5 кундан 15 кунга узайтирилди. Чегарадан ўтишда қўшимча йўлаклар ташкил қилингани айни муддао бўлди.

Шохимардон қишлоғи бутун ҳар қачонгидан-да гажум, файзли. Кўчаларни кенгайтириш, ёритқичлар ўрнатиш, сайёҳлар ва зиёратчилар учун зарурий инфратузилмаларни ривожлантириш бўйича ишлар жадал давом

этомқа. Қишлоқ марказидаги истироҳат боғини замонавий туризм масканига айлантириш, боғ ҳудудида амфитеатр, дам олиш масканлари қуриш, аҳоли фаровонлигини ошириш йўлида истиқболли лойиҳалар амалга ошириллапти.

Болалигимизда ёғи таътилда оилавий бу гўзал масканга зиёратга келганимизда дор-бозу полвонлар ўйинлари, санъаткорларнинг дилрабо қўшиқларини мароқ билан тинглаб, томоша қилганимиз кечагидек ёдимда. Шу аснода “Ҳазрати Али” зиёратгоҳида ободонлаштириш ишлари билан машғул бир гуруҳ курувчи эътиборимизни тортди.

— Мақбарани таъмирлаш, зиёратчи ва саёҳатчилар учун муносиб шарт-шароитлар яратиб беришга ҳисса қўшаётганимиздан фарланамиз, — дейди “Ижод” ҳуусий корхонаси иш бошқарувчиси Азизбек Олимов. — Таъмирлаш ишлари миллий меъморчилик аъналарига хос услубда бажарилляпти. Бу ерга қўйилаётган ҳар бир гишт, ўрнатилаётган қошинлар муҳташам иншоотни узоқ сақлаш ва бутун дунёга кўз-кўз қилиш имконини беради. Мақбарога туташ ҳудудда жойлашган Ҳамза мемориал музейида бошланган таъмирлаш ишлари поёнига етиб, уни янги экспонат, манбалар билан бойитиш чоралари қўрилмоқда.

— Президентимизнинг шу йил 12 январдаги “Фаргона” туристик-рекреацион зонасини ташкил этиш тўғрисида”ги қарори вилоятимиз сайёҳлик салоҳиятини янги босқичга олиб чиқишда ўзига хос имконият эшикларини очди, — дейди Фаргона вилояти туризм бошқармаси маркетинг бўлими мутахассиси Нодира Зокирова. — Айни кунларда “Шохимардон — Ёрдон” умуммавсурий халқаро курорт зонаси, “Водил” малина агротуризм кластери, “Чимён” санаторий-курорт зонаси, “Аввал” кўнгилолар туризм мажмуалари ташкил этиш борасида амалий ишлар бошлаб юборилган. Шу кунга қадар “Шохимардон” ва “Ёрдон” маҳалла фуқаролар йиғинлари ҳудуддаги меҳмонхоналар, меҳмон уйлари, ҳўстел ва бошқа хизмат кўрсатиш шохобчалари қўнучилиқда белгиланган тартибда давлат рўйхатидан ўтгани, тегишли мувофиқлик сертификатли мавжудлиги ҳамда ягона

реестрга киритилгани ўрганилиб, 20 дан ортиқ оилавий меҳмон уйи фаолияти рўйхатга олинди.

Хорижлик инвесторлар ташаббуси билан Шохимардон ва Ёрдон қишлоқлари ўртасида замонавий дор йўли, шиша йўлак каби қатор инфратузилмалар барпо этишни қамраб олган лойиҳаларни амалга ошириш чора-тадбирлари белгиланган. Бу халқаро жозибага эга туризм масканлари иш самарадорлигида ўзига хос ўринга эга. Истиқболли режалар дастурига кўра, 2026-2029 йилларда умумий қиймати 4.1 триллион сўмлик 48 та манзилли инвестиция лойиҳаси амалга оширилади. Натияжада 2500 та янги иш ўрни очилади.

— Олой тоғ тизмаларида туташган масканда 11 мингдан ортиқ одам истиқомат қилади, — дейди “Шохимардон” маҳалла фуқаролар йиғини раиси Нодирбек Ҳидоят. — Икки мамлакат Президентларининг амалий сайёҳаракати билан Ўзбек ва қирғиз халқлари Шохимардон, Ёрдон, Кўли Қўббон, Қадамжойга келиб, дам олиш, зиёрат қилиши учун муносиб шарт-шароит яратиб берилди. Чегарадан ID карта орқали ўтиш тартиби амалиётга киритилиб, қўшимча хизматлар йўлга қўйилди. Бу фуқароларимизга эмин-эркин саёҳатга келиш имконини берапти. Маҳалламиздаги 60 дан ортиқ меҳмон уйи, 30 дан зиёд дала ҳовлида сайёҳлар учун муносиб шарт-шароит яратилди. Ишлар бу билан чекланиб қолаётгани йўқ, қўшимча қўшимча хизмат турларини тақийф этиш, янги инфратузилмалар фаолиятини кенгайтириш бўйича “йўл хариталари” ишлаб чиқилди. Лойиҳа ташаббускорлари ҳар жиҳатдан қўллаб-қувватланмоқда. Асосий мақсад — саёҳатчи ва зиёратчилар учун муносиб шароит яратиш.

Чиндан ҳам Шохимардон ва Ёрдон қишлоқлари табиат мўжизасининг ўзинаси. Саёҳатга келганлар ана шу инъомдан куч олиб, кўнглини нурафана қилимоқда. Тоғ хавоси, табиий ғиёҳлардан озикланган чорва сутти, қатиқ, қаймоқ, курут, шифобахш тоғ асали, сархил мевалар қадим масканнинг тароватини дунёга кўз-кўз қилмоқда.

Расулжон КАМОЛОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА
АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФОБИДА Ўқиш
УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока”
газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Қабулхона: (71) 233-56-33
Эълонлар бўлими: (71) 233-70-98

Тахририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтариб берилади.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида сақлалади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

E-mail: info@yuz.uz
Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Девонхона ва ишонч телефони:
(71) 233-56-60

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги
томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Т-946.

29323 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Жонибек Алижонов
Мусаҳҳус: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилими:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА яқуни — 01:20 Топширилди — 01:20